

ČMKOS

Stanovisko k materiálu

**[Návrh státního rozpočtu České republiky
na rok 2024 včetně rozpočtové dokumentace]**

I. Úvodem – ke konsolidačnímu balíčku, charakteru státního rozpočtu a hospodářské politice vlády

Letošní rok přinesl oproti předchozím letům určitý posun v **informování sociálních partnerů** o rozpočtovém procesu a přípravě státního rozpočtu na rok 2024. Sociální partneři byli na zvláštním zasedání RHSD 10. července vládou informováni o struktuře a obsahu výchozí verze tzv. **konsolidačního balíčku**.¹ Pro jednání RHSD dne 25. 9. byl v plné verzi předložen i návrh státního rozpočtu na rok 2024.²

Vláda pro letošní rok deklarovala hlavní cíl své rozpočtové politiky konsolidace veřejných financí a hlavním nástrojem k tomu jí má sloužit již zmíněný **konsolidační balíček**. Tento balíček se tak ovšem stal nejen základním východiskem přípravy státního rozpočtu na rok 2024, ale jakýmsi samonosným útvarem již zdaleka překračujícím tento úkol. Balíček a jeho „bobtnající“ projednávání na sebe strhlo fakticky celkovou pozornost veřejnosti, zatímco vlastní státní rozpočet zůstal jaksi „upozaděný“. Vedle společného pozměňovacího návrhu koalice ke konsolidačnímu balíčku k němu bylo vneseno ze strany poslanců dalších 80 pozměňovacích návrhů. Aktuálně balíček prošel druhým čtením a je tak před schvalováním, které by mělo proběhnout na konci září.

ČMKOS zpracovala ke konsolidačnímu balíčku svou vlastní podrobnou alternativu nápravy veřejných financí ČR. Tu předala jak svým sociálním partnerům – podnikatelům a vládě, tak i všem politickým stranám a veřejnosti. (**Dokument „Jak napravit veřejné finance – politika moci, škrťů a nezájmu o potřeby občanů má alternativu“ je součástí Přílohy č. 1**).³

Na základě tohoto dokumentu pak ČMKOS iniciovala společně se zástupci Strany podnikatelů (SP ČR a KZPS ČR) zpracování **9 pozměňovacích návrhů, zmírňujících v některých oblastech negativní dopady konsolidačního balíčku na zaměstnance a zaměstnavatele (Příloha č. 2)**. Tento společný pozměňovací návrh jen podtrhuje závažnost, kterou předloženému konsolidačnímu balíčku sociální partneři přisuzují. **Takovýto společný pozměňovací návrh sociálních partnerů byl totiž v historii České republiky zpracován poprvé!** Návrh samotný je fakticky složitě dosaženým kompromisem vzniklým průnikem mnohem širších výhrad ze strany zástupců zaměstnanců i zaměstnavatelů. Sociální partneři proto právem očekávali, že jejich výhradám dopřeje vláda mnohem

¹ Tento výchozí konsolidační balíček byl pak následně různě upravován v rámci debat mezi členy vládní koalice. Proces změn tzv. konsolidačního balíčku vyvrcholil ve třetí dekádě měsíce srpna vypracováním společného pozměňovacího návrhu koalice ke konsolidačnímu balíčku. Jak však ukazuje průběh dalšího projednávání, debata o tomto pozměňovacím návrhu není ještě ani z pohledu koalice uzavřena. Začíná se totiž prolínat s debatou o celkovém rozsahu a zaměření jednotlivých kapitol vlastního státního rozpočtu. Je to důsledek zvolené taktiky, kdy se rozpočtová debata koalice prakticky od samého počátku týkala pouze konsolidačního balíčku (tj. 5 % příjmů státního rozpočtu) a k debatě o rozpočtu jako celku a o jeho jednotlivých kapitolách se dostává koalice v době, kdy by už měla o rozpočtu a jeho prioritách mít dostatečně jasno. (To mimo jiné ukazuje na nepříliš dobře zvládnutou koordinaci rozpočtových prací ze strany MF ČR).

² Návrh státního rozpočtu na rok 2024 předložený sociálním partnerům je ve skutečnosti pouze výchozí variantou. Jsou v něm zahrnuta opatření Konsolidačního balíčku v původní verzi, tj. bez souhrnného pozměňovacího návrhu koalice (a samozřejmě bez dalších pozměňovacích návrhů koaličních i opozičních poslanců).

³ I přes to, že současná koalice zásadně odmítla alternativní cestu nápravy veřejných financí, tak jak ji ČMKOS definovala v tomto dokumentu, jsme přesvědčeni, že přijetí tohoto alternativního přístupu by znamenalo nejen zmírnění dopadů rozpočtové konsolidace na zaměstnance a odborové organizace, ale především zásadní navýšení příjmů státního i veřejných rozpočtů.

větší pozornosti, než se jim při jeho projednávání v koalici a následně v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky dostalo.

Z devíti společných pozměňovacích návrhů sociálních partnerů se ve zprávě „Přehled změn schválených koaličními partnery“, zveřejněné na webu MF ČR dne 24. srpna, objevily pouze tři.

- **pozměňovací návrh č. 2 týkající se snížení administrativní náročnosti sledování vykazování dohod o provedení práce** (zde se dá říci, že koalice vyšla společnému návrhu vstříc),
- **pozměňovací návrh č. 3 – týkající se osvobození od státní části daně z nemovitých věcí „zemědělských pozemků“** (zde vláda ovšem zvolila postup, který se zjevně se záměrem sociálních partnerů míjí),
- **pozměňovací návrh č. 5 – benefity** (zde je jistě pozitivní, že původní návrh na celoplošné zdanění benefitů bez omezení byl zrušen. Nicméně strop „na úrovni poloviny průměrné mzdy“ je, i vzhledem k vysoké inflaci v posledních letech, velmi nízký. V praxi má jít o průměrnou mzdu v NH, přepočtenou na fyzické osoby z předminulého roku.

Na závěr této části považujeme za nutné zdůraznit dvě zásadních věci:

Za prvé – společný pozměňovací návrh představoval pro ČMKOS fakticky těžce prosazený kompromis, obsahující jen malou část z našich celkových zásadních výhrad a požadavků vznesených ke konsolidačnímu balíčku. Tyto výhrady ČMKOS komplexně zveřejnila několik dnů po prezentaci konsolidačního balíčku vládou (viz příloha 1). **Tyto výhrady nejen že trvají, ale po reakci vlády na společné požadavky sociálních partnerů ještě zesílily.**

Za druhé – z návrhu státního rozpočtu a z rozpočtové dokumentace, která byla předložena **pro projednání se sociálními partnery je zřejmé, že rozpočet takzvaně napravující veřejné finance, je ve svých opatřeních zjevně nekonzistentní a se svým deklarovaným cílem se míjí.** V žádném případě nesměruje k „nápravě veřejných financí“. Zde nejde pouze o zjevný, vůči hlavnímu cíli rozpočtu naprosto nelogický záměr změnit sazby DPH, a tím připravit veřejné finance ročně o téměř 5 mld. Kč (o vyvolaném cenovém chaosu, kdy se bude měnit sazba daně zhruba u poloviny spotřebního zboží a služeb a jeho důsledcích, budeme mluvit v dalších částech stanoviska).

Především je třeba vidět, že z celkového konsolidačního balíčku, který má přinést jen v příštím roce státnímu rozpočtu dodatečné příjmy v rozsahu zhruba 100 mld. Kč, se na rozpočtovou konsolidaci použije pouze polovina, tj. cca 50 mld. Kč (deficit státního rozpočtu má klesnout oproti letošním zhruba 300 mld. Kč pouze o 50 mld. Kč).

Ovšem ani těchto 50 mld. Kč nelze ve skutečnosti považovat za nějakou konsolidaci státního rozpočtu. Koalice ve skutečnosti pouze napravuje zásadní chyby, kterých se sama dopustila v minulém roce. Tehdy totiž současná koalice připravila, a přes zásadní kritiku a odpor především ČMKOS prosadila snížení daní v rozsahu zhruba – 50 mld. Kč.⁴

⁴ Šlo především o **zrušení systému EET (včetně nespouštění jeho III. etapy)** s ročním dopadem minimálně - 17 mld. Kč ročně. Dalším opatřením bylo **snížení sociálního pojištění** o 5 % u zaměstnavatele při zaměstnávání osob na zkrácený úvazek. Zde se oficiální odhady tohoto kontroverzního opatření pohybovaly okolo – 3 mld. Kč ročně (střízlivější odhady počítající ovšem se zneužitím tohoto nového nástroje pro daňovou optimalizaci hovořily spíše o -10 mld. Kč). Dalším opatřením bylo **zvýšení hranice pro použití paušální daně na dvojnásobek - dva miliony kombinované s posunutím povinné registrace k DPH na tuto úroveň.** Rozpočtový dopad tohoto opatření na veřejné finance se podle RIA měl pohybovat okolo - 20 mld. Kč ročně (z toho na státní rozpočet SR -13 mld. Kč). Ve skutečnosti však tyto částky jsou výrazně vyšší, protože použití paušální daně rozšiřuje výrazně možnost daňové optimalizace a dále podporuje rozvoj švarcsystému. Konečně dalším opatřením je prodloužení **mimořádných odpisů i na majetek pořízený v letech 2022 a 2023 s dopadem -6 až -7 mld Kč ročně.**

Je pomalu nutno brát jako samozřejmé, že vláda nápravu rozpočtových dopadů svých loňských rozhodnutí nehledá u těch subjektů, které na loňských daňových úpravách vydělaly desítky miliard korun, ale u těch, kteří na nich nevydělali vůbec nic – především u zaměstnanců a důchodců.

Je v naprostém rozporu s ideou daňové spravedlnosti, aby navrhovaná opatření vůbec nebrala v úvahu, které skupiny si daňovými změnami v nedávné době výrazně polepšily a které ne. **Bohužel vládní koalice naprosto rezignovala na to, aby opatření svého „konsolidačního balíčku“ postavila jako určitou korekci předchozích (záměrně) uspěchaných daňových úprav prohlubujících daňové distorze mezi jednotlivými daňovými poplatníky.** Došlo k pravému opaku. Koalice svými daňovými návrhy dále prohlubuje distorze v českém daňovém systému, distorze v daňovém zatížení jednotlivých skupin daňových subjektů a tím dále rozrušuje soudržnost české společnosti.

Pokud si tedy promítneme loňský a letošní rozpočet vedle sebe, tak je naprosto zjevné, že jejich výsledkem (a důsledkem) není žádná náprava veřejných financí, ale zcela jednoznačně další restrukturalizace daňového břemene ve prospěch vybraných podnikatelských skupin.

Za třetí - několik obecnějších poznámek k tomuto „balíčku“ a jeho vztahu k vývoji české ekonomiky. Především je vážnou otázkou, co bude tím skutečným reálným hybatelem (vedle statistického efektu nízké výchozí základny), který urychlí ekonomický růst natolik, aby se česká ekonomika dostala z akutní recese. Letos se očekává celoroční pokles HDP - 0,2 %, pro dosažení do očekávaného růstu HDP v příštím roce o +2,3 %, na kterém je postaven státní rozpočet, česká ekonomika tedy bude muset zrychlit svoje tempo více než desetinásobně ⁵.

Je nesporné, že předložený ekonomický balíček to nebude. I když stomiliardový balíček sníží opticky plánovaný deficit státního rozpočtu o cca 50 mld. Kč, tak přesto z české ekonomiky zmizí 100 mld. Kč poptávky – zhruba 1, 2 % HDP, a to v situaci, kdy ekonomika nejen že neroste, ale klesá už jaksí „sama o sobě“. Za první čtvrtletí to meziročně bylo - 0,4 %.⁶ **Přítom ekonomický růst je ve skutečnosti nejlepším stabilizátorem veřejných financí – každé procento nominálního růstu HDP (cca 78 mld Kč) znamená dnes pro veřejné finance přírůstek příjmů zhruba 27 mld. Kč, z toho pro státní rozpočet 17 mld. Kč.**

Obáváme se zkrátka stejného jevu, který se v české ekonomice již jednou projevil na počátku předchozí dekády. I tehdy připravila vláda regulační balíček na nápravu veřejných financí⁷ v domnění, že se lze k ekonomické rovnováze proškrtat. Ve skutečnosti tento balíček posílil působení světové ekonomické krize na českou ekonomiku tak, že tuto krizi protáhla (na rozdíl od našich sousedů) minimálně o další dva roky. Na návrzích současné vlády je vidět, že jsme si opět nevzali z minulosti poučení, že se k prosperitě nelze proškrtat, ale „prorůst“. A to – vzhledem k velikosti a struktuře ekonomiky – i za pomoci státu a prozíravé hospodářské, měnové, rozpočtové a dalších politik.

Jaká je realita? O 22, 5 mld. Kč dochází k poklesu u kategorie kapitálové výdaje. Při celkové „nediskusi“ o ekonomickém růstu jako nejdůležitějším tématu naší současnosti i budoucnosti se vláda implicitně spoléhá na to, že motorem české ekonomiky bude především zahraniční poptávka. Bohužel vývoj v Německu, který se pohybuje na hraně krize, tomuto očekávání příliš nenahrává.⁸ Při současném

⁵ Skutečný růst musí být samozřejmě ještě vyšší, protože bude muset navíc „utáhnout“ rozpočtovou restrikcí.

⁶ Toto číslo, publikované nedávno ČSÚ, bylo pro některé analytiky takovým překvapením, že pro pokrytí svého dřívějšího přehnaného růstového očekávání vymysleli nový termín „že pokles není vidět“.

⁷ Šlo o pátý balíček napравující veřejné finance (tzv. první Topolánkův balíček). Aktuální balíček je již osmý v pořadí od roku 1996, kdy byl jako první přijat tzv. Klausův balíček.

⁸ Aktuálně Německo zaznamenává meziroční pokles HDP v rozsahu -0,2 % (mezikvartálně 0%). Běžný účet: 4,2 % HDP. Klesá využití kapacit (na 83 %) za III. kvartál 2023. Průmyslová produkce za červenec 2023 vůči červenci 2022 zaznamenala pokles, -

směru rozpočtové, měnové i hospodářské politiky tak hrozí České republice naprosto zřetelné riziko stagflace – uzavření ekonomiky v pasti minimálního růstu ekonomiky kombinovaného s dalším růstem inflace.

S tím souvisí ještě jedna otázka: Proč současná vláda nechce zasahovat proti inflaci? Není to proto, že si vláda velmi rychle zvykla na mimořádné rozpočtové příjmy vyvolávané velmi vysokou inflací a zakrývající fakt, že není schopna nastartovat skutečný a dlouhodobý ekonomický růst – nejlepší stabilizátor veřejných financí? Každopádně je zjevné (a mnohokrát potvrzené i zástupci vlády), že žádné apely a výzvy k přijetí protiinflačních opatření nemohou padat a také nepadají na úrodnou půdu. Zpomalení inflace při absenci prorůstové hospodářské politiky a při deformované extrémně vychýlené struktuře daňového zatížení se totiž okamžitě promítne do rozpočtového deficitu.⁹ Objektivně je tato politika „vytloukání klínu klímem“ krátkodechá a velmi destruktivní. Čím déle bude trvat, tím více, déle a obtížně se budou napravovat škody, které s sebou nese – především na ekonomickém růstu, úsporách a příjmech zaměstnanců.

II. K makroekonomickým východiskům státního rozpočtu na rok 2024

a) Vývoj spotřebitelských cen

Letní prognóza, na které MF ČR staví svůj návrh státního rozpočtu, očekává v příštím roce **výrazný meziroční pokles inflace**. Ministerstvo odhaduje (a staví svůj návrh státního rozpočtu na rok 2023 na předpokladu), že se průměrná míra inflace, měřená růstem spotřebitelských cen, sníží na úroveň 2,8 %¹⁰. Domníváme se, že tento velmi nízký odhad je a bude jedním ze základních problematických východisek navrhovaného rozpočtu. Obáváme se totiž, že takto snadno se naší inflace nezbavíme.

2,12 %. V červenci se objednávky (Factory Orders) snížily o 11,7 %, což bylo více, než trh očekával. Jednalo se o nejhlubší propad průmyslových objednávek od dubna 2020. Propad nastal zejména u velkých objednávek, typicky letectví, vesmírný průmysl. Doprava spojená s vesmírným průmyslem pokles 55 %, elektroniky, počítače, optika pokles 24 %, strojírenství pokles 8,7 %. Elektrická zařízení pokles 16,7 %, kovové výrobky 14,2 %, mírný nárůst byl zaznamenán u automobilového průmyslu o 2,7 %. Kapitálové statky se propadly o 15,9 %, další propady i u spotřebního zboží a meziproductů. Z hlediska destinací se více propadly objednávky z eurozóny (-24,4 %), domácí -9,7 %, třetí země 4,1 %. Očekávání ekonomického vývoje jde stále dolů. Významný je pokles v obchodní morálce. Německo trápí vysoká inflace (na německé poměry), vysoké úrokové míry (ECB pokračuje ve zvyšování sazeb), slabá světová poptávka, firmy hodnotí situaci špatně, hodnocení na nejnižší úrovni od srpna 2020, i budoucí očekávání jsou negativní. Nejvíce se zhoršilo vnímání situace u zpracovatelského průmyslu, ale i stavebního průmyslu. (tradingeconomics.com).

⁹ Daňový výnos v ČR je při praktické neexistenci majetkových daní a velmi nízkém zdanění zisku korporací a živnostníků extrémně závislý především na přímém zdanění mezd (daň z příjmu, sociální a zdravotní pojištění) a spotřeby obyvatelstva (DPH, spotřební daně). Vzhledem k tomu, že při nárůstu spotřebitelských cen dochází u většiny zboží a služeb k poklesu hmotné spotřeby dané komodity (tzv. cenová elasticita), je při reálné stagnaci, či poklesu ekonomického růstu (resp. při výše popsaném typu hospodářské politiky) pro zajištění stability nominálních příjmů veřejných rozpočtů, nezbytné udržovat velmi vysokou inflaci, která tento výpadek „nahradí“.

¹⁰ Ve své paralelní letní prognóze ČNB dokonce odhaduje po příští rok meziroční propad průměrné míry inflace až na 2 %, tj. na horní hranici jejího tolerančního pásma. Viz Zpráva o měnové politice – léto 2023, schválena Bankovní radou ČNB 10. srpna 2023. Naproti tomu v zahraničí jsou ve vztahu k české inflaci v příštím (ale i letošním) roce výrazně skeptičtější. Naši inflaci v příštím roce odhadují na 3,4 % (při odhadu letošní hodnoty 11,9 %). https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/czechia/economic-forecast-czechia_en

Zvláště, když vláda ani náznakem neustupuje od dosavadní zásadní pozice – do vývoje cen regulačními nástroji za žádných okolností nezasahovat.¹¹

Proti vládnímu očekávání prudkého poklesu inflace spoléhající se na samovolné vyhasnutí inflace totiž stojí celá řada – z části vládou dokonce vyvolaných - proinflačních faktorů. Ty jsou však v obou prognózách, podle našeho názoru, podceněny.

Podceněno je v první řadě proinflační působení tzv. konsolidačního balíčku. Připomínáme, že jedním ze zásadních opatření tohoto balíčku **jsou změny v sazbách daně z přidané hodnoty**. Dojde ke zrušení první i druhé snížené sazby DPH (15 % resp. 10 %). Tyto sazby nahradí nová snížená sazba, a to ve výši 12 %. Vedle toho bude samozřejmě i nadále existovat základní sazba DPH ve výši 21 % a do ní se přesune část dosud zvýhodněného zboží. Tato úprava vyvolá celou řadu protisměrných pohybů a dopadů nejen do veřejných financí, ale i cen. Celá tato operace bude, jak jsme uvedli již v předchozí části, pro veřejné finance ztrátová.

V této chvíli nás ovšem zajímá dopad těchto změn do inflace. I když se již - zdá se - pravděpodobně ustálily poslední detaily zařazení zboží v té či oné sazbě, lze podle našeho názoru již dnes říci, že tato operace naprosto bezpečně povede vedle negativního rozpočtového dopadu i k výraznému růstu cen:

Jako důsledek **zvýšení sazeb DPH z 10 na 12 %** dojde ke zvýšení spotřebitelských cen především u vybraných služeb spojených s bydlením (voda, vodné stočné, teplo) u stravovacích, ubytovacích služeb a u veřejné dopravy.

Zvýšení cen z titulu **zvýšení sazby DPH z 10 na 21 %** by mělo postihnout především točené pivo a řadu osobních služeb (holičství, kadeřnictví, opravy).

Zvýšení cen z titulu **zvýšení sazeb z 15 na 21 %** by se mělo dotknout především nealkoholických nápojů. Ani kojenecká voda a ženské hygienické potřeby, zdá se, nakonec nebudou ochráněny sníženou sazbou.

Samozřejmě je nutno připomenout, že oproti komoditám, kde dojde nesporně k nárůstu cen (nevěříme, že by český obchod byl ochoten eliminovat nárůst sazeb DPH poklesem obchodního rozpětí), budou komodity, kde by mělo podle předpokladů MF ČR údajně dojít ke snížení cen. MF zjevně předpokládá pokles cen všude tam, kde plánuje pokles sazby DPH **z 15 % na 12 %**. K tomu by mělo dojít u potravin, léků a některých dalších služeb. To je hlavní důvod proč MF ČR celkový inflační vliv těchto úprav odhaduje velmi nízký.

Je ovšem vážnou otázkou, zda ve spojení s poklesem sazeb DPH k nějakému výraznému cenovému poklesu vůbec dojde. Na příkladech snížení sazby DPH či přeřazení zboží do nižší sazby, ke kterým došlo v posledních třiceti letech, je ověřeno, že pokles sazby přidané hodnoty konečnou cenu nesnižuje. Pouze pokud by byl podpořen cenovou regulací obchodního rozpětí. To v ČR, jak nás mnohokrát ubezpečil předseda vlády, ovšem nehrozí... Efekt snížení DPH o 3 procentní body (což se týká především potravin) se tak podle nás ve snížení spotřebitelských cen souhrnně neprojeví (nelze vyloučit nějaký pokles u některé konkrétní komodity). Tento efekt není nijak nový a odborné veřejnosti i pracovníkům veřejné správy je velmi dobře znám.¹²

¹¹ Nutno si ovšem uvědomit, že ve vztahu k aktuálnímu rozpočtu je vyšší inflace, než na které byl státní rozpočet postaven, v podstatě pozitivním faktorem. Takováto inflace znamená v aktuálním rozpočtovém roce prakticky okamžitý rozpočtový příjem, zatímco případné kompenzace dodatečných výdajů se posouvají čase. Podhodnocená inflace tak představuje svým způsobem skrytou rozpočtovou rezervu.

¹² Navíc snížení DPH u cen u potravin o 3 body není u komodit s nižšími cenami (pečivo) vzhledem k nižší základně fakticky „viditelné“. U jednotlivých produktů se bude prakticky jednat o jednotky korun či dokonce desítky haléřů. Ceny potravin ovšem

Obecně se nabízí vážná otázka, proč se vůbec koalice uchýlila k tomuto opatření, když na něm fakticky nic nevydělá, resp. v roce 2024 dokonce prodělá? **Stojí tato masivní ztráta veřejných příjmů a vyvolaný cenový chaos, který nemůže skončit jinak než dalším inflačním impulsem vůbec za to, že budeme mít místo tří sazeb DPH sazby dvě?** Nebo je za tím ještě něco jiného? Každopádně přesuny sazeb sem a tam zasáhnou téměř polovinu zboží a služeb, které nakupujeme. Kdo bude vyhodnocovat a kontrolovat, zda cenové pohyby opravdu odpovídají „jen“ změnám v sazbách DPH? A co když nebudou? Co když ceny i při snížení DPH neklesnou a při zvýšení DPH narostou více než by odpovídalo zvýšení sazeb? Bude se nesnižování či naopak nadměrné zvyšování cen skryté pod pláštíkem změny sazeb sankcionovat? A kdo to bude dělat? Odpověď na tyto otázky, které si vláda zjevně vůbec neklade, je jednoduchá – nikdo. Máme přece až na pár výjimek volnou tvorbu cen... Jinak řečeno, velmi se obáváme, že v příštím roce „ve velkém“ zažijeme to, co jsme zažili letos letních měsících v „malém“, při zvýšení spotřební daně u nafty. Z anoncovaného zvýšení ceny nafty o 2 Kč se stalo zvýšení o 4 Kč, a pro jistotu ve stejný okamžik zdražil i benzin, jehož se tato operace vůbec netýkala. I tento jednoduchý příklad ukázal, jak silné inflační očekávání v naší naprosto neregulované ekonomice přetrvávají. Masivní přecenění zboží z titulu pohybu sazeb DPH bude pro podobné úpravy přímo živnou půdou (zvláště, když se navyšování cen bude moci svést na stát).

A proto je na místě zásadní otázka na vládu i ministra financí, jako hlavní osobu. v jejíž kompetenci je regulace cen¹³, jak se především jeho ministerstvo připravuje na zvládnutí tohoto, jím navrhovaného, zásadního cenového manévru? Jak využije kompetence v oblasti cenové kontroly a regulace, které mu umožňuje zákon o cenách č. 526/1990 Sb., a to především jeho část II. (§ 3-10) týkající se způsobů regulace cen a část IV. cenové kontroly. Je to důležitější o to víc, že při těchto změnách DPH nepůjde zdaleka pouze o ceny potravin, a riziko zneužití těchto změn ke zvýšení ceny nad míru odpovídající změnám v DPH je značné.

To ovšem nejsou zdaleka jediné proinflační impulsy související s balíčkem. Vedle již zmíněných úprav DPH se v rozpočtovém balíčku počítá nejen se **zvýšením spotřební daně u alkoholu a kuřiva a se zdražením dálniční známky, ale především se snížením dotací.** Pod tímto záměrně nespecifikovaným heslem je skryto zrušení dotací v rozsahu -54 mld. Kč. I toto záměrně nespecifikované zrušení bude mít nesporný vliv na růst inflace a můžeme se jen dohadovat, v jakých oblastech. Velmi reálně se např. rýsuje obnovení plateb domácností za obnovitelné zdroje, které mohou přispět k růstu elektrické energie v řádu desítek procent.

Slyšet o sobě však již daly také obce, které se připravují na zvýšení cen **místní dopravy, služeb, nájmu, vodného – stočného, místních poplatků, svozu odpadu.**

Podceňovat nelze ani **cenovou setrvačnost spojenou s různými valorizačními mechanismy** vázanými na růst spotřebitelských cen v předchozím roce - v žádném případě nejde pouze o oblast nájemného. I další předpokládaný růst ceny emisních povolenek bude znamenat další náklady (vyšší ceny) pro průmysl i domácnosti.

Ani to však není všechno, dalším kanálem nárůstu inflačních tlaků bude velmi pravděpodobně **po částečném uvolnění striktní kurzové politiky ze strany ČNB i kurzový kanál (znehodnocení**

nebudou v daný okamžik ovlivňovat pouze snížené sazby DPH, ale také (naopak) zvýšené ceny celé řady jiných komodit (např. rychle rostoucích pohonných hmot ještě podpořených zrušením slevy u spotřební daně u nafty – čili nákladů na dopravu, skladování atd.). Navíc je vůbec otázkou, nakolik je smysluplné vyjednávat o cenové politice (potažmo byznysplánech) nadnárodních obchodních řetězců s vedením jejich národních poboček (ti nejsou subjektem, ale objektem těchto byznysplánů).

¹³ Je zajímavé, že v oblasti cen – především cen potravin – dnes vystupují za vládní stranu různí představitelé a kladou si různé otázky po příčinách tak extrémně vysokých cen, dokonce byl do této problematiky zapojen ÚHOS, avšak zrovna ministr financí, který má ceny a jejich regulaci přímo ze zákona v kompetenci, ne.

koruny). Pominout samozřejmě nelze ani riziko nárůstu cen energetických surovin – především ropy v souvislosti se snížením těžby ropy Saudskou Arábií.

Proto i při příznivém vývoji vnějších vztahů (což ovšem není vůbec jisté) nelze očekávat v příštím roce růst spotřebitelských cen níže, než na úrovni dvoj až trojnásobku hodnot aktuálně anoncovaných prognózami MF ČR (2,8 %) a ČNB (2 %).¹⁴ Za léta 2022 (15.1 %), 2023 (11 %) a 2024 (5,5 – 6 %) se tak inflace podle našich odhadů kumulativně zvýší oproti roku 2021 téměř 35 %!

b) Vývoj mezd

Podle prozatím posledních dat publikovaných ČSÚ dosáhla průměrná nominální mzda za první pololetí letošního roku na přepočtené počty hodnoty 43 193 Kč. To znamená meziroční nominální růst o 8,2 %. Při průměrné míře inflace, která dosáhla v červnu hodnoty 15,1 %, to ovšem i nadále znamená meziroční pokles reálných mezd za první pololetí roku 2023, a to o – 6 %. Inflace sice zpomaluje a ve druhém pololetí bude zpomalovat výrazněji, nicméně se zdá, že s ní zpomaluje i růst nominálních mezd.

I přes opticky vyšší nárůst průměrné nominální mzdy pokračoval tedy i v prvním pololetí pokles reálných mezd. Jen připomínáme, že v roce 2022 dosáhl celkový roční růst průměrné nominální mzdy 6,5 %, což při dosažené inflaci 15,1 % znamenalo **meziroční pokles - 7,5 %**.

Jaký vývoj lze očekávat do konce roku? Domníváme se, že v letošním druhém pololetí nelze příliš předpokládat vyšší nárůst hladiny nominálních mezd proti hodnotám dosaženým v prvním pololetí. Snížení meziročního poklesu reálných mezd v dalších měsících se proto bude spíše odehrávat prostřednictvím postupného poklesu jmenovatele – tedy meziroční míry inflace. Zatím oficiální místa (MF a ČNB) předpokládají, že v dalších měsících roku dojde k postupnému snižování meziročního indexu spotřebitelských cen a že se inflace sníží z hodnoty 15,1 % dosažené v prvním pololetí na celoročních zhruba 11 %.

Každopádně i tento v zásadě optimistický pohled na vývoj inflace evokuje pro letošní rok průměrný pokles reálných mezd - 3 %. **Za dva roky by tak dosáhl pokles reálných mezd už zhruba - 11 %**. Přitom souhrnná produktivita práce za minulý rok rostla reálně o + 3,2 %. Až letos se očekává její pokles o -1,2 %. Přes tento pokles však za dva roky 2022–2023 je produktivita práce stále v kladných číslech + 2 %.¹⁵

Pro rok 2024 odhaduje MF ČR růst průměrné nominální mzdy 5,8 % a ČNB 5,6 %. To při námi odhadované inflaci 5,5 - 6 % znamená minimálně stagnaci reálných mezd. Ani příští rok velmi pravděpodobně z kumulovaného propadu reálných mezd (-11 %) neumaže vůbec nic (vzhledem ke zjevně počínající krizi bude spíše „úspěchem, když se k tomuto poklesu ještě něco nepřidá). Tento vývoj signalizuje několik závažných skutečností:

Za prvé - za dva roky 2022 – 2023 tedy podle odhadu MF ČR roste reálná produktivita práce 13 x rychleji, než reálné mzdy! Vývoj mezd tedy ve skutečnosti a zcela nesporně inflaci tlumí, ne vyvolává! Zdroj inflačních impulsů je nutno hledat spíše v extrémním nárůstu zisků. Oproti roku 2021 narostl podíl zisku na HDP na úkor poklesu podílu mezd (náhrad zaměstnanců) o 2,2procentní body.

¹⁴ Podrobněji v dokumentu ČMKOS „Vývoj míry inflace v ČR v roce 2023 a její prognóza na rok 2024“ ze dne 11. 9. 2023.

¹⁵ Vycházíme z dat Makroekonomické predikce ČR.

Za druhé – pokles reálných mezd netlumí pouze inflaci, ale především spotřebu a životní úroveň obyvatelstva. Reálná kupní síla průměrné mzdy se za poslední dva roky 2022–2023 snížila o 4318 Kč měsíčně (cca 52 tis. ročně). Zaměstnanci tak v letošním roce oproti roku 2021 přichází již o kupní sílu odpovídající 1,2násobku jejich průměrné měsíční mzdy. Tuto ztrátu je možno vyjádřit i v časových jednotkách – tento pokles odpovídá inflaci „škrtnutým“ nominálním mzdám za 30 pracovních dnů. [Jinak řečeno, čeští zaměstnanci disponují dnes v průměru stejnou kupní silou, jakou by měli, kdyby v roce 2021 pracovali 30 pracovních dnů zadarmo.](#)

Za třetí – čím déle bude pokračovat pokles reálných mezd, tím více bude negativně tlačit na pokles ekonomiky. Není překvapením, že se „mírný optimismus“, o který se opírali na základě předběžného odhadu HDP v prvním pololetí někteří analytici (mezičtvrtletní růst 0,1 % meziroční pokles -0,2 %), nekoná. Poslední čísla ČSÚ ukázala u HDP nulový mezičtvrtletní růst a meziroční pokles o -0,4 %!

Tady nejde o pár desetinek! Pokračující pokles reálných mezd nesporně nutí obyvatelstvo k úsporám, a tím snižuje souhrnnou poptávku, kterou ovšem nebude stát vzhledem k vývoji veřejných financí sto nahradit poptávkou veřejnou. Krize není za námi, ale před námi. A nebude to nic pěkného. České republice stále zřetelněji hrozí stagflace – vysoká inflace s poklesem ekonomiky – a vládě je to – zdá se – úplně jedno.

Nejen to. Připravovaným rozpočtovým balíčkem vláda bude v příštím roce výrazně přispívat k dalšímu růstu spotřebitelských cen. V prvé řadě půjde o nárůst cen spojený se zásadními opatřeními v oblasti DPH, zvýšení sazeb spotřebních daní u alkoholu a kuřiva, snížení dotací - které bude mít nesporný negativní vliv na vývoj ceny elektrické energie. Pominout nelze ani vliv různých indexačních či valorizačních mechanismů přenášejících inflační impulsy do dalších období.

c) Vývoj platů

Vláda Andreje Babiše přijala dne **10. listopadu 2021** rozhodnutí o plošném navýšení platů všech zaměstnanců veřejného sektoru o 1 400 Kč měsíčně (1 000 Kč zvýšení základu + 400 Kč odměny) s výjimkou učitelů, kde se měl navýšit celkový objem platů o 3,0 %. U zdravotníků s platem do sedmé platové třídy se měly platy zvýšit plošně o 1 400 korun a nad ní pak o 6 %.

Jedním z prvních opatření nové vlády pětikoalice na konci minulého roku (**29. 12. 2022**) byla výrazná redukce tohoto rozhodnutí. To nová vláda upravila platové zvýšení následovně:

- pro vojáky, policisty, hasiče a pracovníky sociálních služeb +700 Kč měsíčně
 - pro pedagogické pracovníky + 2 % měsíčně
 - pro zdravotníky 6 % měsíčně
 - pro všechny ostatní 0

Takto nastavenou platovou politiku držela vláda Petra Fialy beze změny celé první pololetí roku 2022 a to přesto, že míra inflace v té době již dosáhla hodnot 2,6ti násobně překračujících původní prognózy vlády.

Teprve 28. června 2022 signalizovala vláda ochotu **zvýšit platy od 1. 9. 2022 o 10 % u zaměstnanců krytých tabulkou č. 1** (dělnické profese, zaměstnanci kultury, zaměstnanci samosprávy a státní správy pod zákoníkem práce, úředníci územně samosprávných celků). Toto zvýšení se tedy nevztahovalo na státní zaměstnance pod zákonem o státní službě. Netýkalo se to ani těch skupin pracovníků, kteří dostali již „přidáno“ k 1. lednu 2022 (viz výše).

Celkově realizace těchto opatření znamenala **reálný pokles platů v rozpočtové sféře za rok 2022 o zhruba 9,3 %**. Podle jednotlivých skupin zaměstnanců lze meziroční pokles reálných platů ve veřejné sféře v roce 2022 oproti roku 2021 odhadnout následovně:

- u vojáků, policistů, hasičů -11,8%
- pracovníků sociálních služeb –10,9 %
- u pedagogických pracovníků – 9 %
- u zdravotníků - 7,9 %
- u zaměstnanců s nulovým navýšením – 13,1 %
- u zaměstnanců v tabulce 1 o - 10 %

Od 1. 1. 2023 zvýšila vláda **platy bezpečnostním sborům od 1. 1. 2023 o 10 %**. **Ve státním rozpočtu pro letošní rok pak podle svého slibu navýšila objem mzdových prostředků o 4 %**. Požadavek ČMKOS na zohlednění tohoto navýšení v příslušných platových tarifech nebyl ze strany vládní koalice akceptován. To spolu nese - samozřejmě vedle nedostatečného nárůstu ve vztahu k letošní inflaci - další dva problémy:

Za prvé – zvýšení se přímo týká pouze části rozpočtové sféry – té, která je přímo navázána na státní rozpočet.

Za druhé – není zajištěno promítnutí tohoto navýšení do **všech platů pracovníků veřejné sféry** (diferencovat odměňování mezi zaměstnanci v „záporných hodnotách“ - při výrazném celkovém poklesu reálných platů – tedy reálně rozhodovat o tom, komu reálný plat poklesne více a komu o to méně, považujeme v situaci velmi vysokých naprosto neregulovaných inflačních nárůstů za nepřijatelné).

I když budeme předpokládat, že ve všech resortech došlo k navýšení o 4 % (a stejně tak i v té části rozpočtové sféry, která je financována mimo státní rozpočet) znamená to, že ve vztahu k rostoucí inflaci došlo k **dalšímu poklesu reálného platu, a to v průměru o dalších 6,3 %** (s výjimkou bezpečnostních sborů, kde došlo k poklesu o 1 %).

Celkově tedy odhadujeme, že za roky 2022 – 2023 došlo k poklesu průměrného reálného platu oproti roku 2021 o 14,6 %.

- u vojáků, policistů, hasičů -12,7%
- pracovníků sociálních služeb –16,5 %
- u pedagogických pracovníků – 14,7 %
- u zdravotníků – 13,7 %
- u zaměstnanců s nulovým navýšením – 22,7 %
- u zaměstnanců v tabulce 1 o – 15,7 %

Co se týče roku 2024. Snad jediná pozitivní informace je, že vláda upustila od (určitou dobu anoncovaných) zásahů do tarifní soustavy (snížení o pět procentních bodů). To by už vzhledem k výše uvedeným kumulativním poklesům reálných platů za předchozí dva roky bylo opravdu absurdní. Nicméně neupustila od záměru snížení objemu platů o 2 %, které také zapracovala do návrhu státního rozpočtu na rok 2024. I když toto opatření v komentářích „změkčuje“ tím, že v žádném případě nepůjde o snížení nominálních platů, ale zrušení neobsazených míst, není to samozřejmě vůbec jisté a v řadě

resortů se může projevit velmi pravděpodobně i nominálním poklesem platů (např. formou rozšíření částečných úvazků) nebo snížením počtu zaměstnanců.

I kdyby tomu tak v některých individuálních případech bylo, tak druhý faktor ovlivňující vývoj reálných platů, inflace, nebude v příštím roce v žádném případě nulová. I bez započítání poklesu objemu platových prostředků o dvě procenta do snížení nominálních platů se další nárůst inflace promítne v meziročním poklesu průměrného reálného platu o dalších zhruba 6 %. Kumulativní pokles reálných platů vůči roku 2021 by pak vypadal následovně:

Za roky 2022 – 2024 dojde ke kumulativnímu poklesu průměrného reálného platu oproti roku 2021 o -19,4 %.

- u vojáků, policistů, hasičů -17,6%
- pracovníků sociálních služeb -21,2 %
- u pedagogických pracovníků -19,5 %¹⁶
- u zdravotníků – 18,6 %,
- u zaměstnanců s nulovým navýšením -27,1 %
- u zaměstnanců v tabulce 1 o -20,5 %

III. Detailnější připomínky ČMKOS k jednotlivým částem SR pro rok 2024

1. Ke kapitole Ministerstva práce a sociálních věcí

a) Důchody

Předložený návrh zákona nepočítá v kapitole MPSV s případnými dopady zrušení části zákonů – ustanovení § 67ca zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ustanovení § 8a zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu a ustanovení § 2a zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního odboje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, Ústavním soudem ČR, na základě návrhu podaného dne 5. května 2023 skupinou 71 poslanců Parlamentu ČR, zastoupených advokátem Mgr. Davidem Rašovským.

Jde o případné náklady na doplacení důchodů, jejichž mimořádná valorizace v červnu 2023 se uskutečnila na základě podmínek stanovených uvedenými zákony, které měly přinést vládě roční úsporu výdajů státního rozpočtu ve výši cca 19 mld. Kč. V případě, že Ústavní soud ČR, který byl požádán o přednostní projednání této věci podle § 39 zákona o ústavním soudu, shledá výše uvedená ustanovení za protiústavní a v důsledku toho je zruší, bude stát muset doplatit důchodcům rozdíl výše jejich důchodů vyplacených do dne účinnosti příslušného nálezu Ústavního soudu ČR. Finanční náklad pro státní rozpočet, s nímž návrh státního rozpočtu na rok 2024 nepočítá, bude činit jak oněch 19 mld. Kč, s nimiž vláda počítala jako s úsporou dosaženou změnou valorizačních pravidel, tak další náklady na

¹⁶ Jde o hodnotu reálného platu pedagogických pracovníků ve školství, bez započítání zvýšení platů pro rok 2024, o kterém se do současnosti jedná.

výplaty důchodů souvisejících se zvýšením základny pro zvyšování důchodů v roce 2024, v případě kladného rozhodnutí Ústavního soudu ČR. **Tato připomínka je zásadní.**

b) Ostatní sociální transfery

Návrh státního rozpočtu na rok 2024 zohledňuje návrh konsolidačního balíčku se všemi dopady do příjmové i výdajové strany rozpočtu. A to i přes to, že návrhy příslušných zákonů nebyly dosud schváleny. K návrhu konsolidačního balíčku bylo navíc předloženo velké množství pozměňovacích návrhů a není proto jasné, v jaké podobě projdou legislativním procesem. (Souhrnné poznámky ke konsolidačnímu balíčku viz kapitola I.)

Jedním z opatření konsolidačního balíčku má být **pojištění dohod o provedení práce**, což podle všech signálů pravděpodobně povede k výraznému omezení využívání DPP a vytěšňování takových pracovníků do oblasti nezaměstnanosti, popř. motivaci k přechodu na OSVČ, či dokonce do černé ekonomiky. Je proto potřeba počítat se ztrátou pracovních míst a poklesem příjmů z výdělečné činnosti, což povede ke snížení odvodu pojistného do veřejných pojistných systémů.

Současně to však bude vytvářet tlak na sociální systémy, zejména na dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi. Většina dávek je nároková (s výjimkou dávek pomoci v hmotné nouzi), a jejich výplata je proto osobám a garantována. V případě překročení rozpočtovaného objemu by tak musely být dodatečné prostředky na jejich výplatu zajištěny v rámci státního rozpočtu přesunem z jiných kapitol, popř. z rozpočtové rezervy, popř. by se prohloubil rozpočtovaný deficit. ČMKOS v tomto ohledu postrádá specifikaci, jak konkrétně je tato situace promítnuta do návrhu rozpočtu. **Tato připomínka je zásadní.**

Návrh rozpočtu navíc nezohledňuje **valorizaci životního minima**, kterou bude vzhledem k vysokému růstu spotřebitelských cen nezbytně nutné provést. ČMKOS proto požaduje navýšení výdajů na nepojistné sociální dávky o růst spotřebitelských cen. Návrh však naproti tomu v rozpočtu vyčlenil **na dávky hmotné nouze** pouze 7,5 mld. Kč, což pokládáme za výrazně podhodnocenou částku. Také na **dávky státní sociální podpory** je rozpočtován menší objem prostředků, než činí očekávaná skutečnost r. 2023, a to o 500 mil. Kč. I ten je v souvislosti s nezbytnou valorizací životního minima, ale i změn v rodičovském příspěvku nutné navýšit. **Tyto připomínky jsou zásadní.**

Dávky pro zdravotně postižené jsou rozpočtovány na stejné úrovni jako v roce 2023. V objemu prostředků není tedy zohledněn růst cen, který se promítá i do cen kompenzačních pomůcek, cen automobilů atd. **Tato připomínka je zásadní.**

Návrh rozpočtuje výdaje na **dávky nemocenského pojištění** ve výši 51,1 mld. Kč, tedy nižší objem prostředků, než bylo rozpočtováno pro rok 2023. Předkladatel tedy předpokládá další pokles nemocnosti, neboť s růstem mezd se zvyšují i nemocenské dávky. ČMKOS proto neshledává důvod pro zavedení povinnosti pro zaměstnance odvádět pojistné na nemocenské pojištění a opětovně s ním vyjadřuje zásadní nesouhlas. **Tato připomínka je zásadní.**

Z výše uvedeného vyplývá, že předložený návrh rozpočtu nedostatečně zohledňuje reálnou situaci jak na příjmové, tak i na výdajové straně a de facto **obsahuje skrytý deficit v oblasti sociálních transferů.** **Tato připomínka je zásadní.**

c) Zaměstnanost

Velmi nízké výdaje na APZ, které jsou dokonce poloviční oproti minulému roku (na 2024 se plánuje 1,6 mld. Kč, ve výhledu na příští dva roky dokonce pouze 0,5 mld. Kč). ČMKOS považuje za adekvátní částku 5 mld. a to i přesto, že NPO alokuje na APZ rekvalifikace cca 6 mld. na roky 2023, 2024 a 2025. **Tato připomínka je zásadní.**

d) Sociální služby

ČMKOS opětovně připomíná, že Pododdíl 435 (služby sociální péče) je zásadně podfinancovaný. Situace v sociálních službách se bohužel z naprosto nepochopitelných důvodů téměř každoročně opakuje. Částky na dotace pro poskytovatele sociálních služeb jsou pro příští rok opět nižší než pro letošní rok. ČMKOS připomíná, že snížení objemu je pro poskytovatele kritické. ČMKOS naopak předpokládala, že se částky zvýší a budou zohledňovat inflaci a vývoj cen.

Vzhledem k nízkým mzdám zaměstnanců v sociálních službách, kdy část zaměstnanců neměla zvýšené platy a mzdy, ČMKOS **požaduje částku na dotace pro poskytovatele sociálních služeb zvýšit o 15 %. Navýšené finanční prostředky požaduje využít na zvýšení tarifních platů a potažmo mezd pro zaměstnance v sociálních službách.** Navýšení platů a mezd je bezpodmínečně nutné pro udržení zaměstnanců v sociálních službách. V poslední době opět ze sociálních služeb hromadně odcházejí zaměstnanci z důvodů nízkých odměn za práci. Oblast sociálních služeb není na trhu práce v současné době konkurenceschopná. Zvýšením platů a mezd se předchází vyplácení sociálních dávek. Je demotivující, když je zaměstnanec při své práci odkázán na sociální dávky. **Tato připomínka je zásadní.**

2) Ke kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

- a) V ukazateli výdaje regionálního školství a přímo řízených organizací se v návrhu ve srovnání rozpočtu na rok 2023 výdaje snižují o 13 mld. Tyto výdaje jsou přitom z 92 % tvořeny mzdovými prostředky (platy a ostatní osobní náklady) s příslušenstvím a zbývající část tvoří ostatní běžné výdaje. Jde o těžko pochopitelný přístup k oblasti vzdělávání, které je údajně jednou z vládních priorit. **Tato připomínka je zásadní.**
- b) Předložený návrh státního rozpočtu v části školství je v příkrém rozporu s upraveným vládním programovým prohlášením i se schválenou novelou školského zákona (§ 161 c) odst.4). **Tato připomínka je zásadní.**
- c) Zatímni vládní programové prohlášení je právně nezávazný politický dokument, ustanovení novelizovaného školského zákona by mělo být při přípravě a schvalování SR kapitoly 333 respektováno a realizováno. ČMKOS opakovaně upozorňovala na nejednoznačnost textu novelizovaného § 161 c) odst.4 školského zákona, kde není jasně definována základna pro 130 % (tedy rok, k němuž se ukazatel průměrné mzdy v ČR vztahuje) a ani není pověřen žádný státní orgán k určení tohoto ukazatele. Z požadavku na rozumné uspořádání poměrů dle názoru ČMKOS, že by měla jako relevantní být výše průměrné mzdy z roku, co nejbližší k roku, na který se SR připravuje a kdy je již vysoká míra jistoty zpracovávaných predikcí. To je očekávaná skutečnost roku 2023 a podle predikce ministerstva financí činí v tomto roce výše průměrné mzdy ČR 43 572 Kč. Do

výpočtu pro rozpočet kapitoly školství (část regionálního školství a PŘO) by tedy měl být zakomponován průměrný měsíční plat učitelů ve výši 56 644 Kč. **Tato připomínka je zásadní.**

- d) Při přípravě SR na rok 2024 musí být řešen i problém stanovení objemu mzdových prostředků pro ostatní kategorie zaměstnanců ve školství. Jejich přepočet v r. 2022 činil 117 654, tj. 45 % z celkového počtu zaměstnanců. Jde o ostatní pedagogické pracovníky a nepedagogické pracovníky. Pokud by mělo být dodrženo výše zmíněné ustanovení školského zákona o výši průměrného měsíčního platu učitelů a zároveň snížen rozpočet pro regionální školství v navrženém rozsahu, byly by zásadně redukovány mzdové prostředky pro neučitelské kategorie zaměstnanců. Šlo by podle názoru ČMKOS o devastující zásah do vzdělávací soustavy, kterou tvoří školy a školská zařízení. O způsobu vypořádání se s takovým opatřením, platným již v roce 2024, neexistují žádné reálné představy. To potvrzuje řada vyjádření ředitelů škol i zástupců zřizovatelů škol a školských zařízení. Ani řešení, že by rozpočet regionálního školství zůstal na úrovni roku 2023 (tedy bez navrhovaného krácení) a v jeho rámci by byly určeny mzdové prostředky pro učitele ve smyslu novely školského zákona, není reálně představitelné. Jenom účinek by byl méně ničující. Mimoekonomické důsledky, kdy se v pracovním kolektivu jedné části zaměstnanců zlepšují platové podmínky na úkor druhých, jsou rovněž závažné. **Tato připomínka je zásadní.**
- e) Tabulka č. 10 v návrhu SR obsahuje specifické ukazatele kapitoly 333 MŠMT v letech 2024 až 2026. V části kapitoly výdaje regionálního školství a přímo řízených organizací se v roce 2025 zvyšují výdaje o 1 537 078 483 Kč, avšak v roce 2026 se již opět meziročně snižují o 554 000 000 Kč. Pokud se tedy ze strany předkladatelů rozpočtu mluví o mimořádné situaci roku 2024, která vyžaduje mimořádná opatření, tak střednědobý výhled to nepotvrzuje. Výrazné snížení objemu výdajů přetrvává od roku 2024 i v letech 2025 a 2026. **Tato připomínka je zásadní.**
- f) ČMKOS předložený návrh SR na rok 2024 v části týkající se regionálního školství a přímo řízených organizací odmítá. Očekáváme od vlády, že v novém návrhu SR naplní své sliby a odpovědnost za vytváření lepších podmínek pro vzdělávání. **Tato připomínka je zásadní.**

3) Ke kapitole Ministerstva zdravotnictví

ČMKOS připomíná, že se v letošním roce snížil **rozpočet Ministerstva zdravotnictví** oproti roku 2022 téměř o 7 miliard. Rozpočet Ministerstva zdravotnictví na rok 2024 se snižuje o další skoro 2,2 mld. Další úsporná opatření v kapitolách Ministerstva zdravotnictví považujeme velmi riziková a obáváme se, že ministerstvo nebude moci naplňovat úkoly, které mu svěřil stát. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS nesouhlasí se snížením prostředků na **zabezpečení hygienické služby**, na platy zaměstnanců a se snížením provozních prostředků. Z podnětů, které dostáváme od našich členů, ale také z veřejně dostupných materiálů, např. kontrolní závěr z kontrolní akce NKÚ č. 22/13 máme za to, že ministerstvo je personálně podhodnocené. Kontrolní činnost považujeme za jednu ze zásadních.

Dodáváme, že pro zajištění všech státem uložených činností je nezbytný potřebný počet státních úředníků a také dalších zaměstnanců. **Tato připomínka je zásadní.**

V návrhu rozpočtu se opět snižují finanční prostředky ***na lůžkovou péči, na zvláštní zdravotnická zařízení, zdravotnické programy, na očkování a pandemický plán.*** Další snížení finančních prostředků na výdaje na očkování a Pandemický plán ČR za situace, kdy nevíme, jak se bude vyvíjet epidemická situace a pandemie nemoci COVID-19, je dle našeho názoru kontraproduktivní. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS zásadně ***nesouhlasí se snížením systemizovaných míst*** a financí pro orgány ochrany veřejného zdraví. Požadujeme úpravu, navýšení systemizovaných míst a zvýšení plánovaných financí. Připomínáme, že zásadní role hygienické služby se plně projevila při boji s nemocí COVID-19. Je bezpodmínečně nutné změnit úhel pohledu na orgány ochrany veřejného zdraví, poučit se z minulosti, kdy se hygienická služba potýkala se škrty systemizovaných míst a financí, což mělo za následek negativní dopady do práce hygieniků a dalších orgánů ochrany veřejného zdraví v prvních měsících boje s nemocí COVID-19. Vytvořená systemizovaná místa je nutné ponechat a urychleně obsadit z důvodů dalšího rozvoje hygienické služby, což zabezpečí lepší ochranu veřejného zdraví pro obyvatele. **Tato připomínka je zásadní.**

Další navýšení objemu finančních prostředků, které považujeme za zásadní, je z důvodu, aby vláda zaměstnance ***v hygienické službě*** udržela a ocenila jejich práci. Připomínáme, že v hygienické službě pracuje přibližně 2300 pracovníků, jejich průměrné výdělky jsou v porovnání s ostatními zaměstnanci veřejné správy nízké a je nezbytně nutné je zvýšit, a to alespoň o 10 % objemu financí. **Tato připomínka je zásadní.**

4) Ke kapitole Ministerstva kultury

ČMKOS nesouhlasí s předloženým návrhem státního rozpočtu na rok 2024 v kapitole 334 Ministerstvo kultury a požaduje jeho navýšení tak, aby byl naplněn smysl programového prohlášení vlády o přibližování se 1 % výdajů státního rozpočtu na kulturu. Vývoj kapitoly rozpočtu 334 Ministerstvo kultury považuje ČMKOS za nepřijatelný. Tato vláda, na rozdíl od předchozích, přistoupila zjevně k neúměrným úsporám právě v resortu kultury, kdy míra podfinancování se blíží destrukci, viz navrhovaný poměr výdajů státního rozpočtu na kulturu v roce 2024, který podle našeho odhadu má být na úrovni 0,63 % bez započítání náhrad církvím. Jde o flagrantní popření deklarace vlády a vedení MK ČR v otázce nutnosti posílení vícezdrojového financování a s tím spojenou otázku zavedení zákona o Veřejné kulturní instituci (VKI). ČMKOS požaduje adekvátní navýšení rozpočtu MK ČR na úroveň, která nejenže bude reflektovat inflační ukazatele, ale z principu dodrží politický závazek programového prohlášení vlády. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS nesouhlasí s podobou střednědobého výhledu na roky 2025 a 2026. Požaduje, aby ukazatele střednědobého výhledu adekvátně reagovaly na situaci a potřeby oboru kultury, a to v kontextu přibližování se 1 % výdajů státního rozpočtu na kulturu. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS požaduje razantní navýšení celkových výdajů a prostředků určených na provoz příspěvkových organizací MK ČR. Současný návrh na úrovni 7, 265 mld. Kč je zjevně nedostatečný v kontextu výrazného zvýšení mandatorních výdajů díky inflaci, nedává prostor ani pro zlepšení odměňování zaměstnanců. **Tato připomínka je zásadní.**

V kontextu výše uvedené připomínky odmítá ČMKOS záměr MK ČR snížit objem prostředků na platy u příspěvkových organizací v průměru o cca 2 %. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS zásadně nesouhlasí se záměrem snížit prostředky v rámci Programu státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů na 300 mil Kč. Právě tento dotační titul je již potřetí během funkčního období současné vlády podroben extrémní restrikci. Snížení prostředků v tomto zcela zásadním dotačním titulu je negativním signálem vůči samosprávám, které dlouhodobě drží páteřní síť orchestrů a divadel na svých bedrech. Zároveň jde o totální absenci odpovědnosti státu vůči velkým regionálním organizacím „živé kultury“. U Programu státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů je propad prostředků jedním z největších. Požadujeme, aby prostředky v Programu minimálně kopírovaly objem prostředků, který byl vynakládán minulou vládou v krizi při pandemii Covid. I současná situace je neméně závažná a ohrožující kulturní instituce. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS stejně tak zásadně nesouhlasí s restrikcí u státních paměťových organizací v kultuře, kterých se velmi negativně dotkne úsporný balíček jak v oblasti vědy a výzkumu, tak v oblasti snižování objemu financí na platy. MK na základě tohoto návrhu státního rozpočtu zkrátí v roce 2024 příspěvek SPO o více než v konsolidačním vládním balíčku avizované 2 %, u řady organizací je krácení až 4 %, což povede k propouštění stovek zaměstnanců v kultuře, nebo ke krácení úvazků. Zaměstnanci v kultuře (nejhůře placení 1. tabulkou podle vládního nařízení č. 317/2017 Sb.) budou proto nuceni žádat o sociální příspěvky, nebo dokonce o podporu v nezaměstnanosti, takže státní rozpočet nic neušetří, naopak se mu výdaje zvednou v kapitole MPSV. Vedle toho se toto vynucené propouštění kvalifikovaných zaměstnanců dotkne odborné úrovně práce v těchto organizacích, protože vláda masivně škrtala objem na platy již v letech 2009–2011, ale tyto ztráty nebyly SPO nijak nahrazeny a nyní se snižování již dotkne odborné podstaty a zákonných úkolů paměťových institucí, které nezvládnou se zbylým stavem zaměstnanců plnit na požadované úrovni. V následujícím kroku budou snadno privatizovatelné podle připravovaného zákona o veřejné kulturní instituci. **Tato připomínka je zásadní.**

ČMKOS nesouhlasí, aby výpadky v příjmech státního rozpočtu za rok 2023 nesly na svých bedrech kulturní organizace, které tuto situaci nezavinily. Navíc vláda v návrhu rozpočtu nijak nezohlednila rostoucí náklady na církve a náboženské společnosti, které plynou z inflační doložky podle zákona o majetkovém vypořádání s církvemi a náboženskými společnostmi a budou se každý rok navyšovat. V roce 2024 nárůst ve výši více než 362 milionů nespravedlivě zkrátí podporu kultury, místo aby toto politické rozhodnutí minulých let sanovala nad rámec rozpočtu MK. Požadujeme proto, aby celkové výdaje MK v rámci ukazatelů kap. 334 státního rozpočtu na rok 2024 byly navýšeny nejméně na 17,5 miliard korun bez příjmů z dotací EU, z toho plánované výdaje celkem na živé umění a kulturní dědictví navýšit o 1,5 miliardy a výdaje na příspěvkové organizace MK o 0,5 miliardy. **Tato připomínka je zásadní.**

5) Ke kapitole Ministerstva životního prostředí

ČMKOS nesouhlasí rovněž s neustálým snižováním rozpočtu v kapitole 315 Ministerstvo životního prostředí. Vláda sice počítá pro MŽP s příjmy z EU, které by měly vykrýt propad v některých kapitolách, ale ve výhledu na roky 2025 a 2026 počítá s prodejem dlouhodobého státního majetku ve správě MŽP ve výši 45 miliard. **Tato připomínka je zásadní.**

Jak napravit veřejné finance

Politika moci, škrťů a nezájmu o potřeby občanů má alternativu

(květen 2023)

I. Úvodem

Českomoravská konfederace odborových svazů je velmi často osočována z toho, že nepřichází se žádnými aktivními návrhy, že nechce nic měnit, její odpor k reformám je nezodpovědný a nezakládá se na žádných objektivních důvodech. Zdá se, že vyjasnění toho, oč usiluje a co navrhuje ČMKOS, je nezbytností především pro širokou veřejnost. Jak vláda, tak i podnikatelé to totiž z nesčetných vystoupení, stanovisek a rozborů, předložených ČMKOS v posledních letech, velmi dobře vědí.

Předně je třeba říci, že **ekonomická i sociální situace v ČR by byla mnohem lepší, kdyby zásadní rozhodnutí, včetně těch protikrizových, byla přijímána na základě skutečného sociálního dialogu a širokého celospolečenského konsensu.**

ČMKOS sleduje a vyhodnocuje ekonomický a sociální vývoj, postavení sociálních partnerů a efektivnost sociálního dialogu již od roku 1989. Jasně se ukazuje, že za současného vládnutí v ČR se naprosto nedoceňuje přínos sociálního a občanského dialogu pro vyvážený rozvoj společnosti. **Alarmující je, že stávající vládní koalice se ani nijak netají se svým silovým přístupem k řízení státu. Materiály připravuje v izolaci nebo maximálně po konzultaci s vybranými okruhem svých příznivců.** Připomínková řízení probíhají ve zkrácených termínech a při vypořádání připomínek si zpracovatelé ve valné většině vystačí s jednou větou: „Váš návrh nelze akceptovat, neboť je v rozporu s programovým prohlášením a zadáním vlády“.

Z jednání RHSD se vytratila věcná diskuse a hledání konsensuálních řešení. K projednání jsou předkládány materiály již schválené ve vládní koalici vládou, takže připomínky ČMKOS, resp. i dalších sociálních partnerů, jsou vládní stranou brány pouze jako formalita a ve zkreslené podobě jsou zneužívány proti odborům. Důsledky této arogantní formy vládnutí jsou patrné všude. Projevují se zejména v kvalitě (resp. nekvalitě) schválených právních předpisů, v povrchní nebo zcela chybějící kontrole nakládání s veřejnými prostředky, v rostoucích daňových únicích, v růstu klientelismu a korupce a celkově v asociálním charakteru přijímaných opatření. V této situaci pak odboráři reprezentovaní ČMKOS i celá občanská společnost nemají jinou možnost, jak projevit svůj názor než prostřednictvím veřejných protestů.

Stávající vládní koalice i přesto v této politice síly pokračuje, a dokonce ji ještě posiluje. Pokračuje v této cestě bez ohledu na důsledky nejen budoucích, ale i minulých rozhodnutí. Domníváme se, že stojí za to, alespoň ve stručnosti připomenout některé klíčové mezníky z poslední doby, které se ve svých důsledcích zásadně podepsaly na růstu deficitů veřejných. Mezníky, které ČMKOS zásadně kritizovala a proti kterým i aktivně vystupovala.

Jde především o zásadní změny na příjmové straně veřejných financí, především státního rozpočtu, které za několik málo posledních let odčerpaly prostřednictvím tzv. daňových reforem přes 300 mld. Kč daňových příjmů. To jejich absence naprosto prokazatelně stojí za nárůstem deficitů státního rozpočtu a růstem veřejného dluhu. Tato opatření směřovala především ke snížení danění firem, vysokopříjmových skupin a majetkových vlastníků na úkor zdanění zaměstnanců a důchodců – kterým je dnes předkládán účet za něco, co nezpůsobili a na čem se aktivně nepodíleli, resp. to kritizovali. Tato daňová smršť se totiž fakticky dotkla poklesu zdanění firem a OSVČ a dnes tolik propíraných zaměstnanců velmi omezeně.

„Zrušení superhrubé mzdy“ totiž bylo především určeno pro firmy. Tato operace měla sloužit a také sloužila jako **náhrada za malé či žádné zvýšení mezd ze strany firem** (stačí prolistovat tehdejší tisk). Měla především odlehčit firmám, ne pomoci zaměstnancům. A tak se také stalo. **Zaměstnanci si tak z větší části zaplatili svůj „pokles zdanění“ fakticky ze svého. ČMKOS se vždy stavěla za organický růst mezd, nikoliv růst získaný kouzly s daněmi apod.,** které jen ukazuje neochotu a neschopnost aktérů hospodářské politiky stanovit si **mzdovou konvergenci jako hlavní cíl.**

Proto ČMKOS vždy zásadně odmítala a odmítá jakékoli úvahy o vrácení zdanění zaměstnanců před zrušením superhrubé mzdy. Zaměstnanci by tak byli postiženi podruhé, protože by o svou draze zaplacenou daňovou úlevu opět přišli. Jsou to totiž oni, daňoví otloukánci, kteří ze svých mezd hradí více než 2/3 % příjmů veřejných rozpočtů.

Je nutno brát v potaz, že na akci, zkratkovitě a nesprávně nazývané „zrušení superhrubé mzdy“, se fakticky aktivně podílely všechny strany českého politického spektra – současná opozice i koalice. Nejenže se o jednotlivých návrzích hlasovalo jaksi napříč stranami, ale dodatečnými návrhy vzniklými přímo na místě při projednávání daňových zákonů si každá politická strana snažila uhrát to své a jak se ukázalo, prostoru k tomu byl dostatek.

Opatření se ve skutečnosti skládalo ze tří kroků – z vlastního snížení daňové sazby z 23 % na 15 % s minimálním ročním dopadem na veřejné finance **-94 mld. Kč** (prosazovalo především ANO a ODS), za druhé – zvýšení slevy na poplatníka ve dvou krocích (prosazovali především Piráti a Starostové a část ČSSD s dopadem **-50 mld. Kč** ročně na veřejné finance), za třetí – z prolomení hranice u daňového bonusu u dětí s dopadem na veřejné finance **-10 mld.** (prosazovalo KDU-ČSL).

Nelze ovšem zapomínat, že tomuto daňovému balíčku schvalovanému až na konci roku **2020 předcházel ještě balíček I**, o kterém se jaksi cudně mlčí. Balíček protlačený napříč politickým spektrem a cele věnovaný firmám, vysokopříjmovým skupinám a vlastníků. Tato opatření obsahovala tzv. **Loss Carryback**, zrychlení odpisů a zvýšení limitu pro vstupní cenu majetku, daňového osvobození státních dluhopisů, zrušení daně z převodu nemovitostí, zavedení daňového paušálu pro živnostníky, zavedení tzv. stravenkového paušálu, snížení DPH u ubytovacích služeb a vstupného na kulturní a sportovní akce, snížení silniční daně, snížení spotřební daně u nafty **s celkovým dopadem do veřejných financí** jen o něco nižším, než bylo „pravé“ zrušení superhrubé mzdy, tj. cca **-110 mld. Kč.**

Jako by už toto nestačilo, tak **i pro letošní rok se snížily daně.** Jde především o zrušení systému EET (včetně nespustění jeho III. etapy). Tímto opatřením se zbavil stát daňových příjmů minimálně v rozsahu **- 17 mld. Kč** ročně aniž za to cokoli získal.

Dalším opatřením je **snížení sazby sociálního pojištění o 5 % u zaměstnavatele při zaměstnávání osob na zkrácený úvazek.** Oficiální odhady tohoto kontroverzního opatření se pohybují okolo **- 3 mld** Kč ročně. (Střízlivější odhady počítající se využitím tohoto opatření pro daňovou optimalizaci hovoří spíše mld. Kč).

Dalším opatřením je **zvýšení hranice pro použití paušální daně na dva miliony kombinované s posunutím povinné registrace k DPH na tuto úroveň**. Rozpočtový dopad tohoto opatření na veřejné finance se bude podle provedené RIA pohybovat na úrovni **- 20 mld. Kč** ročně (z toho na státní rozpočet SR 13 mld. Kč). Ve skutečnosti však může být tato ztráta na příjmové straně veřejných rozpočtů výrazně vyšší, protože **použití paušální daně rozšiřuje výrazně možnost daňové optimalizace a dále podpoří rozvoj švarcsystému** (což, zdá se, nikomu nevádí – ba právě naopak). Součástí tohoto balíčku je i **prodloužení mimořádných zrychlených odpisů i na majetek pořízený letech 2022 a 2023** s dopadem **-6 až -7 mld. Kč** ročně.

Zatím posledním návrhem z tohoto ranku je pak aktuální **návrh na prominutí platby sociálního pojištění u pracujících důchodců** (s propadem veřejných příjmů minimálně **- 4 až - 5 mld. Kč**).

Veřejné finance České republiky se dostaly do velmi vratké polohy, kdy **vyrovnanost mezi vlastními příjmy státu a jeho nezbytnými výdaji je možná jen** v situaci, **kdy ekonomika dosahuje velmi vysokých temp nominálního růstu HDP** (podle propočtů ČMKOS výrazně nad 10 %). To je jedna z hlavních příčin, proč veřejné finance, a zvláště státní rozpočet v současné době ekonomické stagnace, resp. poklesu, neustále tendují k velmi vysokým deficitům, a to přesto, že jsou přijímána další a další drastická omezení, především na výdajové straně veřejných rozpočtů.

To jen potvrzuje opět předchozími reformami potvrzenou tezi, že se v podstatě **k rovnováze veřejných financí nelze staticky proškrtat, a že každé opatření na nápravu veřejných financí musí obsahovat složku podporující ekonomický růst**. Je smutné, že si ČR touto „lekcí“ prochází znovu a znovu a že zaměstnanci jsou neustále osočováni z toho, že si žili nad poměry. Slovník z 90. let, který nastavil ekonomiku láce nikam nezmizel, naopak v těchto situacích se znovu a znovu vyjevuje. **Ukazuje na naprosté selhání transformační politiky, která ani po třiceti letech nenajela na konvergenční trajektorii**, a zároveň se také ukazuje, jak **silné a odolné jsou zájmy**, které si přejí **ČR jako ekonomickou kolonii**.

A ještě jednu věc nelze opomíjet – **vedle oficiálních deficitů a dluhů nelze v žádném případě zapomínat na skryté dluhy české společnosti**.

O skrytých dluhích se svého času velmi silně diskutovalo v souvislosti s bývalým komunistickým režimem. Tomu se především vytýkalo, že jeho oficiálně vyrovnané finanční hospodaření a v zásadě nulové zadlužení je vykoupeno enormním nárůstem skrytých dluhů. Většinou bylo naprosto oprávněně poukazováno na zdevastované životní prostředí, zanedbanou infrastrukturu a bytový fond, zhoršující se zdravotní stav obyvatelstva atd. Kupodivu už méně se poukazovalo na fakt, že **nedílnou součástí skrytého dluhu byla dlouhodobá stagnace životní úrovně českých občanů**.

I současná vládní garnitura vytváří skryté dluhy. Tyto dluhy jsou přímým důsledkem vládních představ o tzv. nápravě veřejných financí. „Nápravě“ v prostředí rozbujele korupce, v prostředí zdeformovaného systému zdanění, v prostředí bez ekonomického růstu (či růstu navzdory). Jsou důsledkem **vládní politiky plošných škrtů a přenášení daňového břemene od zdanění příjmů a majetku ke zdanění spotřeby, od zdanění firem a vysokopříjmových skupin obyvatelstva a majetkových vlastníků ke zdanění občanů s průměrnými a podprůměrnými příjmy, od zdanění bohatých ke zdanění chudých**.

Celá infrastruktura České republiky v nejširším slova smyslu je dnes poznamenána narůstajícími vnitřními dluhy – od obrany a bezpečnosti počínaje, přes zdravotnictví, školství, kulturu, ochranu životního prostředí až např. po dopravu.

Vytváří se však dluhy i na životní úrovni většiny českých občanů. Veřejné finance se při mizivém potlačení všeobíhající korupce a při zjevně nekvalitním plánování a řízení procesů v oblasti veřejných financí (především v klíčovém státním rozpočtu) opět „napravují“ nejjednodušším způsobem. Snižováním životní úrovně českých občanů, zaměstnanců, důchodců, nezaměstnaných, nízkopříjmových sociálně potřebných rodin.

ČMKOS je přesvědčena, že to jsou právě tyto dluhy, které musí být po přijetí výchozího balíku klíčových opatření (viz dále) a nastartování dlouhodobého a stabilního ekonomického růstu postupně spláceny. **Napravené veřejné finance a ekonomický růst musí sloužit především občanům České republiky. Musí sloužit nárůstu jejich mezd a příjmů, a ne pro další nárůst již tak enormních zisků bank a velkých, většinou nadnárodních koncernů.**

II. Deset výhrad k hospodářské politice této vlády a k jejímu balíčku opatření nápravy veřejných financí.

Úvodem je potřeba zdůraznit, že k tak složitému a komplexnímu projektu, jako je náprava veřejných financí ČR, je nutno přistupovat klidně a bez hysterií, že se dnes nebo nejpozději zítra totálně zhroutí české veřejné finance. Tak tomu prostě není. **Je dostatek času na to pořádně promyslet, připravit a realizovat nápravná opatření.**

Finanční situace ČR není natolik špatná, aby se musela dělat překotná nepromyšlená opatření s nejasnými důsledky a dopady. Vzhledem k velmi nízké míře zadlužení, bezproblémovému splácení dluhu i relativně nízké dluhové službě si to Česká republika při rozumné rozpočtové politice může dovolit (dluhová služba se odhaduje v rozpočtu na rok 2023 ve výši 63 mld. Kč za rok, oproti současné dluhové službě byla dluhová služba okolo ekonomické krize na počátku druhé dekadý tohoto století výrazně reálně vyšší než dnes – v dnešních cenách by přesahovala 80 mld. Kč). Strašení výší dluhové služby není na místě. Navíc je nutno poznamenat, že **všechny tři mezinárodně uznávané ratingové společnosti potvrzují shodně vysokou aktuální úroveň spolehlivosti ČR splácet své závazky** (Moody Aa3 a Fitch a Standard and Poor's AA). Mimochodem Česká republika má **stejný rating jako např. Hong Kong, Katar, Velká Británie** aj.

Konkrétně k materiálu: ¹⁷

Za prvé – předložený dokument koalice jasně signalizuje, že **jí chybí společný jednotící přístup, plán, představa, program**, který by skutečně reagoval na aktuální potřeby dneška a stal se jednotícím prvkem – vodítkem nápravy veřejných financí. Plán, který by zajišťoval kompatibilitu a homogenitu navrhovaných opatření. To je (bohužel zapomenuté) poselství předchozích „reform veřejných financí“, kterých bylo jen od počátku tohoto tisíciletí provedeno v České republice již sedm. Bohužel **metodou volného „sběru nejrůznějších nápadů“ různé úrovně, významu a dopadu** (jak nesporně vznikl vládou předložený materiál), **se opravdu při nápravě tak složitého a vzájemně provázaného mechanismu, jako jsou veřejné finance, opravdu postupovat nemůže.**

Za druhé – materiál **neobsahuje** to podstatné – to znamená **objektivní analýzu příčin, proč jsme v dané situaci ocitli**, jaké jsou její příčiny a samozřejmě především to, **kdo na předchozích**

¹⁷ Aby nemohlo dojít v tomto směru k různým dezinterpretacím, zvolila ČMKOS postup, ve kterém naznačuje, co by dělala jinak, než současná vládní koalice (a to i přesto že není politickou stranou a má v tomto směru samozřejmě více než omezené možnosti).

krocích, které vedly k těmto koncům, vydělal. To je podle našeho názoru podstatné vodítko, pro posouzení správného zaměření přijímaných opatření.

Pokud by takové posouzení bylo opravdu provedeno, pak by se naprosto jasně ukázalo, že příčinou aktuálního strukturálního deficitu v rozsahu zhruba 250 mld. Kč, je především snižování daní na konci minulé dekády a že **navrhovaná opatření současné tzv. reformy veřejných financí nesměřují k těm, kteří na těchto reformách nejvíce profitovali, ale k těm, kterých se dotkly pouze velmi omezeně.** Že se tyto náklady přenáší na ty, co se nemohou bránit, na ty, kterým jsou strhávány daně automaticky a nemohou ani korunu „daňově optimalizovat“, a na ty, kteří každodenně odvádějí daně u pokladen obchodů – tedy **především na zaměstnance a důchodce.**

Za třetí – struktura a obsah tohoto plánu je zoufalá. To, co je nám předkládáno, jsou chaotická opatření různé úrovně významnosti, vzbuzujícími pochybnost o jejich účinnosti. Zdá se, jako by se některé politické strany snažily především stůj co stůj prosadit své vlastní, zaručeně nejlepší priority z předvolebních mýtinku, ať to stojí, co to stojí. **Průměrnou zaměstnaneckou rodinu budou tyto reformy stát minimálně 15 % jejího disponibilního příjmu!** Čeští zaměstnanci a čeští důchodci vysoké deficity nezpůsobili a fakticky byli těmi posledními, na které bylo při extrémním, všeobjímajícím snižování daní v minulých letech pomatováno.

Za čtvrté – o záměrech předkladatele tohoto dokumentu **vypovídá více** než to, co tam je obsaženo, **to, co tam obsaženo není.** To, čeho si předkladatel nevšimá. I tato koalice promrhala další možnost **odstranit zásadní distorze v daňovém a pojistném systému,** kdy jsou různé skupiny zdaňovány odlišně. Navíc ti, co na minulých daňových úpravách opravdu vydělali – **velké multinacionální firmy a významní majetkoví vlastníci,** se na nápravě veřejných financí podílet nebudou. Vláda se neřídí starým pravidlem, že brát peníze lze tam, kde jsou, a ne tam, kde nejsou, nebo docházejí. Plošná opatření dopadnou na obyčejné lidi.

Za páté – naprosto absentuje informace, **co udělal ministr financí proto, aby došlo k většímu výběru daní, jak motivoval své podřízené, co ti udělali pro větší výběr daní v oblasti daňové kontroly a pro posílení finančních úřadů atd.** Ukazuje se, že nic (tedy kromě zrušení kontrolních pokladen s nesporným zhruba 18 miliardovým záporným dopadem do veřejných financí). **Vyhlášené masivní rušení finančních úřadů vyvolá chaos,** apatii a strach o místo (tím jsou opatření tohoto typu doprovázena vždy). Můžeme se ptát, jak daleko MF postoupilo ve vyhledávací činnosti subjektů stojících mimo systém, jak se činí **v boji proti daňovým únikům, jak postoupilo v propojení databází daňových a pojistných příjmů,** jak využívá platný zákon o majetkových příznacích, co vše udělalo a ještě udělá **proti transferovým cenám a daňové optimalizaci multinacionálních firem** atd. Těch otázek by mnoho být mnoho. Jedna – a to podstatná – na závěr pak je, **jak to, že Česká republika nemá stále velmi podstatný a mnohokrát slibovaný dokument, a to daňovou ročenku? Jako daňoví poplatníci máme nejen povinnost platit daně, ale také právo vědět, jak platí jiní, jak se podílejí na společném nesení daňového břemene,** kde jsou distorze v systému a jak je ministerstvo a ministr financí řeší a napraví.

Za šesté – daňové úpravy směřují nejjednodušší cestou ke zvyšování sazeb, **vláda ani ministerstvo financí si vůbec nevšimá daňového základu.** Jaká opatření na rozšíření daňových základů u vybraných a dlouhodobě známých daňových poplatníků přijalo MF ČR jaká připravuje, jak upraví dlouhodobě známé – dodnes ovšem neřešené distorze v oblasti základu nejen daňových, ale i pojistných plateb. Zaměstnanci jsou daňovými otloukánky. Ti si z daňového základu nemohou odečíst prakticky nic, co by vedle svých výrazných možností optimalizace nemohli použít i jiní poplatníci daně z příjmu fyzických osob. **Ani takový naprosto zjevný náklad, jakým je doprava do zaměstnání.**

Za sedmé – tato vláda nejen, že si dlouhodobě extrémní inflace v ČR vůbec nevšímá, ale předloženými opatřeními ji ještě urychluje. Bez zkracení inflace se ovšem nedají napravit veřejné finance. To je opatření před závorkou, prioritita priorit.

Vláda zcela ignoruje makroekonomický kontext, a zejména inflaci. Zdá se, jako by se veřejné finance vyskytovaly v nějakém separátním odděleném vesmíru, kde mzdy, rozdělení produktu atd. nehraje žádnou roli.

Vláda má dostatek možností, jak vývoj cen zpomalovat. Může tak přispět ke zmírnění inflačních očekávání. Jistě není potřeba pokoušet se držet pod kontrolou všechny ceny, ale **neměl by být větší problém kontrolovat cenový vývoj určitého menšího spektra potravin a dalších produktů nebo služeb vč. některých klíčových surovin např. elektřiny.** V podstatě těch produktů, které mají největší váhu v cenovém indexu.

Vláda nemůže jen pasivně přihlížet cenovému vývoji, zejména pokud ten se pohybuje meziročně již druhý rok přes deset procent (loni dokonce 15,1 %). Zde je potřeba zdůraznit, že vládní představitelé i ekonomové mají sklon hovořit stále o aktuální meziroční inflaci – jako by ta inflace v předchozím roce už nebyla, jako by tak nějak pominula. Jenže ona tu je. Ona je přece obsažena v cenách komodit. **My nenakupujeme za inflaci – tj. za přírůstek cen, ale za ceny.**

Vláda jen registruje tento cenový pohyb a zřejmě očekává, že s inflací bude bojovat někdo jiný. **Spoléhat jen na nepřímé nástroje – především na regulaci cenového vývoje pomocí úrokových sazeb centrální banky – je neúčinné.** Naopak vysoké sazby dále inflaci živí, protože kromě jiného si vláda za rostoucí sazby pak půjčuje peníze formou státních obligací na financování státního dluhu. Zasahovat do cenového vývoje je také výhodnější, než zmírňovat dopady cenového růstu do valorizací dávek apod. dalšími vládními výdaji, a tedy rozvolněním finanční disciplíny. Prostě aktivní úloha vlády, v prvé řadě kontrola cen tak, jak to umožňuje zákon o cenách, je při současné úrovni inflace naprostou nezbytností.

Pasivita současné vlády je jedním z hlavních problémů české inflace. Právě tato pasivita velmi kontrastuje s tím, jak se s inflací bojovalo v devadesátých letech. Aktivně zasahovat do cenového vývoje je zjevně zcela mimo obzor současné vlády. Přitom **boj proti inflaci je prioritou priorit,** bez jejího výrazného zmírnění a postupné kompenzace a nápravy jejich dopadů nelze udržet ve společnosti v soudržném stavu. To zjevně vládě nic neříká.

Hrátky s DPH (zrušení druhé snížené sazby, posun snížené sazby) bude v konečném důsledku znamenat pouze růst cen, a to především u základních potřeb jako je teplo, teplá voda, vodné stočné, léky, veřejné stravování a veřejné dopravy. Naproti tomu **snížení sazeb DPH u potravin** podle letitých zkušeností ze vzdálenější i blízké minulosti **nebude mít na pokles potravin prakticky žádný vliv. Další inflační impulsy vyplývají** ze zvýšení spotřebních daní u alkoholu, cigaret a pohonných hmot a zvýšení ceny dálničních známek. Navíc **tato opatření vyvolají další vysoké inflační očekávání.** K tomu je ovšem třeba zdůraznit, že charakter velké části opatření „balíčku“ je ukryt v obecně definovaném „**snížení dotací**“ z nichž **není jasný jejich cenotvorný vliv** (který je ovšem např. u snížení dotací na obnovitelné zdroje více než patrný).

Náš odhad inflace pro příští rok na úrovni 6 % je proto nutno opravdu brát opravdu pouze jako minimální.¹⁸

¹⁸ Dopad reformních opatření na vývoj spotřebitelských cen bude podrobně uveden v následující kapitole.

Za osmé – je poněkud přehlíženo, že **restriktivní politiku** v oblasti mezd a platů, která se v plné nahotě vyjevila i v tomto balíčku, **provádí tato vláda delší čas**, a to se zcela jasným **záměrem zpomalit, resp. zastavit růstu mezd a platů**. Zjevným zastavením (lépe řečeno poklesem) platů a **blokační snahy o výrazné zvýšení minimální mzdy** vláda vysílá jasné signály směřující ke zpomalení, resp. zastavení mzdového růstu. Ovšem **bez ekonomického růstu, a především růstu reálných mezd** (na jejichž vývoj je napojen fakticky vývoj převážné většiny daňových příjmů) **nelze napravit veřejné finance**.

Za deváté – hospodářská politika této vlády znamená návrat zpět minimálně o jednu dekádu. Jde o návrat do období tzv. Topolánkových a Nečasových reforem veřejných financí. Do období, kdy vznikl na půdě nejsilnější strany současné koalice programový projekt Modrá šance. **Do období zvratu v procesu mzdové konvergence a uzavření České republiky v pasti chudoby (tzv. pasti středního příjmu)**.¹⁹ Do období stále zřetelnějšího obsahové vyprázdnění sociálního dialogu a přípravy a přijímání klíčových sociálně ekonomických rozhodnutí mimo tento dialog, především mimo dialog se zástupci zaměstnanců.

Hlavní problém hospodářské politiky České republiky spočívá v její časté proměnlivosti. V ČR je hospodářská politika předchozích vlád považována téměř vždy za naprosto chybnou, kterou je nutno od základů změnit. Přitom se naprosto přehlíží něco takového jako je hierarchizace cílů hospodářské politiky, resp. se v podstatě nikdo nesnaží tuto hierarchii vůbec definovat. Proto je **charakter české hospodářské politiky spíše pasivní – reagující velmi často pouze ex post na již vyjevené zřetelné problémy**. Proto byl mimo jiné zásadní úkol restrukturalizace ekonomiky překryt „aktuálním“, ve svém charakteru ovšem fakticky střednědobým úkolem nápravy veřejných financí. A to vše při záměrném neřešení opravdu aktuálního, klíčového problému české ekonomiky – velmi vysoké inflace.

Za desáté – shrnutí – doporučení pro hospodářskou politiku.

Vláda ČR a její **orgány zanedbaly boj proti inflaci** a připustily, aby inflace v České republice dosáhla jedné z nejvyšších hodnot v Evropské unii. **Ke snížení nákladové inflace** zjevně **nepomohlo ani** z pohledu EU **extrémní navýšení úrokových sazeb** centrální bankou, **ani snižování daní**, o které se pokoušela vláda (spotřební daně, DPH). Pomoci nemohla, protože takováto politika je v podmínkách trhu deformovaného existencí zjevných cenových kartelů neúčinná. Vede jen **k výpadkům příjmů veřejných rozpočtů. Zmírňuje tak z veřejných peněz (možná) následek, ale ne příčinu**.

Jak pandemie, tak nyní pádivá inflace, plně ukazují deformace a patologie v českém ekonomickém prostředí, které byly a jsou ignorovány. Vláda nepoužívá nástroje a instituce, které má k dispozici a nechává maržovou inflaci plně přenést na spotřebitele. To se nutně odráží v propadu spotřeby domácností srovnatelné jen s covidovým obdobím.

Česká vláda nevyužila a dodnes nevyužívá žádné z celé řady možností, které jí dává v boji proti extrémním cenovým nárůstům současná legislativa, především platný **zákon o cenách** (stanovení maximálních či minimálních cen, stanovení pevných cen, stanovení výše přiměřeného zisku, vyhlášení cenového moratoria, vyhlášení maximální podílu zahrnutí cen vstupů do ceny výrobku, stanovení maximálního nárůstu ceny v určitém období (opatření lze i navzájem kombinovat). **Velmi silným, účinným a u nás nevyužívaným nástrojem v boji proti inflaci jsou cenové kontroly a sankce**, které

¹⁹ Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) již před delším časem upozorňovala na riziko, že zemím střední a východní Evropy hrozí uvíznutí v pasti středního příjmu. EBRD zmíněnou pastí rozumí stav, kdy daná země sice do jisté míry zbohatla (obvykle na úroveň 1-2/3 HDP na hlavu v USA), nicméně vyčerpala své dosavadní konkurenční výhody, obvykle zejména v podobě levné pracovní síly, a nedaří se jí najít jiný růstový model. **EBRD upozorňuje, že v mnoha zemích existují dokonce skupiny, které mají zájem na tom, aby se dosažený stav již neměnil.** (<https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/ekonomika/v-pasti-stredniho-prijmu>)

musí nejen předcházet, ale i doprovázet každý regulační zásah. Zákon o cenách umožňuje přistoupit k regulačním zásahům prakticky okamžitě bez složitého přijímání nějakých dalších dodatečných legislativních aktů.

Bohužel ukazuje se, že nejen že **vláda proti inflaci záměrně nezasahuje**, jak je zřejmé z různých vystoupení vrcholných představitelů státu, ale **naopak ji ještě svými opatřeními vyvolává a posiluje**. Nejzřetelněji je to vidět při opatřeních, jež mají za účel tzv. napravovat veřejné finance. Přesuny v sazbách DPH (zvláště posuny v oblasti sazeb DPH).

Podmínky pro regulaci cen jsou v České republice již přezrálé. Zjevně selhává trh a vytváří se ekonomicky i politicky velmi nebezpečné prostředí. Regulace není nic, co by se mělo ztracovat. Chceme chránit ekonomiku její občany i firmy v maximální možné míře a v maximálně možné době před inflací. Nechceme, aby se inflace rozvinula a prolнула do všech oblastí života společnosti, a ty pak zničila.

Vláda je zde proto, aby konala. Aby řešila skutečné problémy lidí a firem dříve, než se česká ekonomika propadne do hluboké recese. **Zaměstnanci jsou obětmi této krize. Hodnota jejich mzdy dramaticky klesá**, zatímco ceny zboží běžné spotřeby rostou šilným tempem. To prohlubuje stávající nerovnosti, narušuje sociální smír a v konečném důsledku rozděluje lidi. **Nejvíce postiženi jsou již nejen špatně placení zaměstnanci a sociálně zranitelné osoby, ale už i střední třída**. I ona pocituje velmi silný pokles životní úrovně. To je pro stabilitu státu velmi nebezpečné.

Daňové změny realizované v roce 2020–2022 s sebou přinesly dlouhodobé systémové dopady. Tyto odděleně posuzované, kvantifikované a prezentované daňové změny se v realitě České republiky „slily“ a vytvořily novou kvalitu. Zahleděním se na některé nejkontroverznější daňové změny si málokdo všiml, že jen tak „mimořádně“ a narychlo **probíhá nejzásadnější daňová reforma od roku 1993**. Reforma **nepromyšlená, neřízená, dostatečně nepropočítaná a neoponovaná**. Daňová reforma vycházející z naprosto falešných „odborných“ odhadů, dopadů pandemie Covidu na českou ekonomiku a **prosazená pod silným lobbyistickým tlakem**. Jednotlivá daňová opatření byla přijímána **při využití** podmínek **nouzového stavu** narychlo a co hlavně v podivném chvatu a hysterii, která vyvrcholila na konci roku 2020 tzv. rušením superhrubé mzdy.

Tyto změny posílily až do extrému dlouhodobá negativa českého daňového systému. **Český daňový systém je karikaturou otevřeného a spravedlivého daňového systému**. Nejen, že se **celková míra zdanění nachází výrazně pod úrovní vyspělých zemí EU** (viz výše), ale navíc **zdanění je extrémně vychýleno ve prospěch přímého zdanění závislé práce a spotřeby**.

Oproti tomu **kapitál a majetek jsou zdaňovány i v mezinárodním kontextu naprosto miniaturně**. Vedle toho existuje v českém daňovém systému celá řada dlouhodobě neřešených systémových distorzí narušující daňovou spravedlnost. Distorzí **umožňující vybraným subjektům být zdaněn méně než subjekt jiný, nebo čerpat plnění bez protihodnoty adekvátně odvedených daní**.

Jde o nespravedlivý systém zatěžující vybrané skupiny daňových poplatníků výrazně více než jiné – především zaměstnance a důchodce. Jejich daně a pojistné také tvoří zdaleka největší část daňových a pojistných systémů veřejných financí – cca 87 %. Daňové změny tuto dlouhodobě budovanou charakteristiku daňového systému České republiky ještě posílily.

Napravit veřejné finance znamená v první řadě zásadně napravit daňový systém České republiky. Platí to i naopak – pouze spravedlivá, zásadní a komplexní daňová reforma může napravit a dlouhodobě stabilizovat veřejné finance.

To není jen efektní slovní hříčka pro efekt – neznamená to nic jiného než, že nedílnou součástí jakéhokoli účinného stabilizačního plánu veřejných financí nemohou být pouze škrty výdajů, ale také zásadní opatření na straně příjmů. Z druhé strany to znamená, že jakákoli náprava veřejných financí bez spravedlivého rozložení daňového břemene na jednotlivé subjekty žijící a podnikající na území České republiky bude chápána jako nespravedlivá a dříve či později odsouzena k zániku.

III. Vliv reformních návrhů vlády na růst inflace

Jádrem navrhovaných úprav v oblasti daně z přidané hodnoty je zrušení druhé snížené sazby ve výši 10 % a zároveň i první snížené sazby 15 %. Místo nich navrhuje vytvořit novou sníženou sazbu 12 %.

Výše uvedená úprava vyvolá složité přesuny zboží a služeb mezi současnými sazbami a budoucí sazbou, které budou znamenat celou řadu protisměrných pohybů a dopadů do veřejných financí. Takže, k čemu dojde:

- **u vybraných druhů zboží** (teplo, teplá voda, vodné – stočné, stravovací služby, ubytovací služby, veřejná doprava, vstupenky na kulturní a sportovní akce, již tak drahé potraviny pro nemocné s celiakií a další) **dojde ke zvýšení ceny o 2 %** (jako důsledek zvýšení sazby z 10 % na 12 %), **státní rozpočet na změně vydělá,**
- **u nealkoholických nápojů** (vč. kojenecké vody) dojde ke **zvýšení ceny o 6 %** (jako důsledek zvýšení sazby daně z 15 na 21 %), **státní rozpočet na změně vydělá,**
- **u vybraných druhů zboží a služeb** (holičské a kadeřnické služby, točené pivo, služby autorů a umělců, sběr, přeprava a skládkování komunálního odpadu, opravy obuvi a kožených výrobků a kol, úklidové práce v domácnosti, palivové dřevo a noviny) **dojde ke zvýšení ceny o 11 %** (jako důsledek zvýšení sazby z 10 % na 21 %), **státní rozpočet vydělá,**
- **u vybraných druhů zboží** (potraviny, léky, stavební práce, dětské autosedačky, pohřební služby) **poklesne zdanění z 15 % na 12 %, k poklesu ceny však nedojde (0) (efekt poklesu daně pohlčí obchodní rozpětí), státní rozpočet prodělá.**

Na příkladech snížení sazby DPH či přeřazení zboží do jiné sazby, ke kterým došlo v posledních třiceti letech je ověřeno, že **pokles sazby přidané hodnoty konečnou cenu nesnižuje** (pouze pokud by byl podpořen cenovou regulací, což v ČR, jak nás mnohokrát ubezpečil předseda vlády, nehrozí). **Efekt snížení DPH o 3procentní body** (což se týká především potravin) **se ve snížení cen neprojeví.** Tento efekt není nijak nový a odborné veřejnosti i pracovníkům veřejné správy je velmi dobře znám. Navíc je velmi zajímavá otázka, proč se ministerstvo financí uchýlilo k tomuto opatření, když na něm fakticky nic nevydělá – lépe řečeno v prvním roce prodělá přes 4 miliardy a ve druhém roce prý skončí na nule.

Další cenotvorné opatření bude směřovat do **oblasti spotřebních daní. Budou se zvyšovat spotřební daně u alkoholu, cigaret a nafty.** Dopad do cen bude vyšší, než samotný vliv nárůstu spotřební daně, protože bude násobit ještě DPH ve výši 21 %. Vedle toho se chystá **zdražení dálniční známky.**

Pro růst inflace je však podstatné to, co jsme se o nárůstu cen nedozvěděli. Jde o to, že fakticky více než polovinu „reformního balíčku“ je skryta pod **záměrně nespecifikovaným heslem snížení dotací.** Nechce se ovšem věřit – a ono to tak opravdu také nebude – že zrušení dotací v rozsahu 54 mld. Kč nebude mít dopad do inflace stejně jako že nebude mít dopad do ekonomického růstu či zaměstnanosti stejně jako celý balíček. Nic z toho se nedozvíme (výrobci solární elektrické energie již signalizovali zřetelně cenotvorný vliv zrušení konkrétně jejich dotace na zvýšení ceny elektrické energie).

Je nutno zdůraznit, že vliv zrušení dotací na případný nárůst inflace jsme vzhledem k absenci bližší specifikace tohoto opatření ze strany MF ČR do našeho odhadu nezařadili.

Další důležitou otázkou či problémem ovšem je, že tento **pohyb sazeb DPH** sem tam **nesporně vyvolá a posílí další vlnu inflačního očekávání**. K tomu se však přidává aktuální problematická situace. Zasahovat tímto způsobem do cenových kalkulací v aktuální problematické situaci velmi vysoké inflace a velmi vysokého inflačního očekávání je velmi mírně řečeno neprozřetelné. **Hrozí totiž, že při pohybu DPH si k cenovému nárůstu každý ještě něco přibalí a svede se to na zvýšení DPH (neoprávněně), potažmo stát (oprávněně).**

Celkový odhad nárůstu cen ČMKOS v příštím roce se pohybuje okolo 6 %, z toho cenový nárůst bez reforem přebíráme z nejnovějších prognózy MF ve výši 2,4 %. Výše uvedené známé cenotvorné vlivy navrhované reformy veřejných financí odhadujeme na 3,5 % (z toho +2 % operace s DPH, + 1,5 % nárůst spotřební daně u cigaret, alkoholu, nafty, zvýšení ceny dálniční známky a zvýšení inflačního očekávání).

Jen „na okraj diskuse“ poznamenáváme, že velmi vysoká inflace v České republice není zdaleka zažehnána. Iluze poklesu míry inflace v letošním roce na jednociferné hodnoty už prakticky vzala za své.

Jak se měnily prognózy pro letošní rok:

	podzim/2022		zima/2023		jaro/2023	
	MFČR	ČNB	MFČR	ČNB	MFČR	ČNB
míra inflace	9,5	9,1	10,4	10,8	10,9	11,2

Nejnovější prognózy Ministerstva financí, a ČNB opět zvýšily svůj odhad růstu spotřebitelských cen v letošním roce oproti zimním odhadům o 0,5 až 1procentní bod oproti podzimu už o 1,4 – 2,1procentního bodu. Ovšem procento letos, není díky nárůstu základny to, co procento loni. Pokud bychom tento odhad přepočítali na loňskou úroveň – tedy na úroveň, kterou už jsme poznali – tak **nová prognóza fakticky říká, že spotřebitelské ceny letos porostou (v podmínkách roku 2022) o více než 13 %.** Od loňské inflace (15,1 %) nás tedy letos bude maximálně dělit něco okolo 2procentních bodů!

Politici, ale i řada ekonomů má sklon vždy hovořit o aktuální inflaci, tj. přírůstku cen v daném roce. Loňská inflace je pro ně něco, co už bylo, je pro současné úvahy naprosto nezajímavé. Pokles inflace (tj. pokles růstu cen) pak (schválně!?) zaměňují za pokles cen a matou tím veřejnost (a možná i sebe). **To, že klesá inflace neznamená, že klesají ceny. Znamená to jen, že ceny rostou pomaleji, ale rostou.** Když ceny klesají, tak ten jev se jmenuje deflace a k tomu máme hodně daleko. Loňská inflace je pořád s námi. Je skryta v cenách, za které nakupujeme. Nenakupujeme za inflaci, ale za ceny, a to je zásadní rozdíl.

Inflace loni dosáhla hodnoty **15,1 %**, odhad letošní inflace je podle Ministerstva financí a České národní banky pro letošek **10,9 %** resp. **11,2 %**. Když vyjdeme z nižšího odhadu MF ČR odhad MF ČR znamená to, že **spotřebitelské ceny za loňský a letošní rok narostou v průměru oproti poslednímu inflačně stabilizovanému roku 2021 o téměř 28 %.** ČNB odhaduje vysoce optimisticky, že v příštím roce inflace výrazně klesne a dosáhne hodnoty pouze **+2,4 %**. Pokud ovšem bude reforma DPH postupovat tak jak bylo navrženo, ceny narostou meziročně minimálně **o dalších 3,5 %**. **Celková inflace za tři roky dosáhne hodnoty 35 %.**

IV. Návrhy ČMKOS vedoucí k nápravě veřejných financí

Na základě analýzy předchozích náprav veřejných financí a současného vnějšího i vnitřního kontextu těchto reforem navrhujeme následující opatření jako okamžitá opatření vedoucí k nápravě veřejných financí. Při formulaci těchto opatření jsme vycházeli z následujících zásad:

- Reformní opatření musí být jednosměrná, tj. zaměřená především na řešení problému veřejných financí.
- Reformní opatření musí mít střednědobý charakter, jednotlivé návrhy musí být v čase rozloženy.
- Reformní opatření musí být prioritně zaměřeny do oblastí, kde problémy veřejných financí vznikly, kde mají původní zdroj.
- Reformní opatření musí vycházet ze současné ekonomické reality ČR, musí působit antiinflačně, minimálně nesmí vyvolat další inflační impulsy.
- Reformní opatření musí obsahovat nejen prohibitivní opatření, ale též prorůstovou složku, ekonomický růst je nejlepším stabilizátorem veřejných financí.

Opatření na příjmové straně:

Nultá etapa

- Provedení podrobného auditu, posouzení a odstranění z daňového systému nejrůznějších výjimek, slev a úlev, o kterých nikdo ani neví, proč v jednotlivých daňových okruzích dnes ještě vůbec jsou, a jakou společenskou funkci plní, či by měly plnit. Posoudit, zda opravdu vyjadřují celospolečenský zájem či jen zájem úzkých lobbystických skupin.
- Vypracování a realizace komplexního programu boje proti stínové ekonomice, práci na černo a s nimi spojeným daňovým únikům. Příprava a spuštění soustavné kampaně směřující proti daňovým únikům (a dalším negativním ekonomickým jevům) a to nejen v ČR, ale i v regulačních a daňových rájích.
- Posílení kontroly na trhu práce zaměřené na boj proti práci na černo a dalším nelegálním aktivitám, např. tzv. švarcsystému, ohrožujícím stabilitu veřejných financí (v první řadě pojistných fondů). Jde prostě o nastolení **elementární daňové spravedlnosti pro všechny daňové poplatníky – prostě o nastolení pořádku.**²⁰

I. etapa

- **Spustit opět systém EET včetně původně připravované III. etapy.** Dopad pro veřejné finance minimálně **+20 až 25 mld. Kč.**
- **Zrušit snížení sazby sociálního pojištění o 5 %** u zaměstnavatele při zaměstnávání osob na zkrácený úvazek a sazbu vrátit na původní úroveň. Dopad okolo **+ 5 mld. Kč** na veřejné finance.
- **Zrušit zvýšení hranice pro použití paušální daně na dva miliony**, vrátit hranici na 1 mil. Kč a tím posunout zpět i povinnou registraci k DPH na tuto úroveň. Paušální daň zásadně restrukturalizovat na daň vyměřenou podle pomůcek. Rozpočtový dopad tohoto opatření na veřejné finance **+ 20 mld. Kč** ročně.
- **Pozastavit** zamýšlené **prodloužení mimořádných zrychlených odpisů i na majetek pořízený letech 2022 a 2023** s dopadem **na veřejné finance +6 až +7 mld Kč** ročně.

²⁰ Je naprosto nezbytné, aby tento plán byl společným plánem vlády a sociálních partnerů. Na vytvoření tohoto plánu je ČMKOS připravena se aktivně podílet.

- **Pozastavit** zamýšlené **prominutí platby sociálního pojištění u pracujících důchodců (s propadem veřejných rozpočtů minimálně +4 až +5 mld. Kč).**
- **Zrušit tzv. Loss Carryback, perspektivně až + 30 mld. Kč.**
- **Zrušit daňové osvobození státních dluhopisů, + 2 mld.**
- **Zrušit tzv. stravenkový paušál, perspektivně až + 20 mld. Kč).**
- **Znovu zavést daň z převodu nemovitostí, daň dědickou a daň darovací se spodním limitem (+25 až +30 mld. Kč).**
- **Aktivní postup v případě zneužívání transferových cen (min. 10 mld. Kč).**

Celkem I. etapa 142 mld. Kč až 154 mld. Kč

II. etapa

- **Zvýšení sazby daně z příjmu právnických osob o 4 body.**
- **Zásadní revize tvorby daňových základů** u daně z příjmu právnických i fyzických osob, sociálního a zdravotního pojištění (mimo zaměstnance) a **zúžení možností daňové optimalizace u OSVČ** pohybem mezi různými systémy výpočtu základu daně (**min 50 mld. Kč**).
- **Zavedení sociálního pojistného z kapitálových příjmů** (tantiémy, příjmy z kapitálu, z nájmu apod.) **jako dodatečný zdroj pro pojistný systém důchodů.**
- **Posílení útvaru, který se zabývá zneužíváním vnitrofiremních cen.** V první fázi se zaměřením na bankovní sektor.
- **U odlivu dividend** zavést podobné mechanismy finanční správy jako v jiných zemích, tj. **kontrolovat finanční zdraví podniku.** Pomoci může rovněž **tlak na růst mezd**, který zadrží větší část přidané hodnoty v ČR.

Opatření na výdajové straně

Na straně výdajů je nutno provést **podrobný audit všech výdajových položek všech částí veřejných financí** a na základě tohoto auditu a zvolených priorit **uvážlivě redukovat** výdajovou stranu rozpočtů – ne však plošně, ale **podle jednotlivých položek.**

Před jakýmkoli zásahy důkladně zmapovat, co se ve skutečnosti z jednotlivých rozpočtů vůbec platí, zda nám nejrůznějšími „nedotaženými kohoutky“ pramínky a prameny neunikají veřejné, tolik potřebné zdroje na projekty a výdaje, které měly být už dávno zrušeny. Bude velmi překvapující zjistit, co se za nenápadnými tituly skrývá peněz a kdo je na ně všechno napojen. I na výdajové straně veřejných financí tedy nejde o nic jiného než o nastolení elementárních pravidel efektivnosti – a v některých částech dokonce jen o nastolení pořádku. To se týká také mzdových výdajů placených z veřejných zdrojů – nepřiměřené odměny některých úředníků a jejich audit. **Daňový poplatník má právo znát, k jakým účelům jsou použity jeho peníze.**

Dotace jsou obvykle součástí problému dobývání renty. A právě zde by bylo vhodné začít „úklid“ na straně výdajů. V řadě kapitol jsou na běžné výdaje nalepeny různé organizace, které parazitují na státním rozpočtu, a co hůře, pokouší se nastolovat státní agendu, ovlivňovat formulaci státní politiky směrem ke svým cílům apod. Tyto organizace přitom neprocházejí volbami a velmi často nepodléhají žádné demokratické kontrole. Usekání těchto chapadel chobotnice by bylo velmi užitečnou součástí

nápravy výdajové strany veřejných financí. Jen v oblasti školství se vyskytuje celá řada těchto parazitů. Podobně je možno hledat úspory v různých konzultačních či softwarových službách apod.

V. Podporovat růst ekonomiky, modernizaci a konkurenceschopnost

Nedílnou součástí stabilizace a reformy veřejných financí musí být plán aktivních opatření v oblasti reálné ekonomiky.

Hlavním problémem České republiky je stále zjevnější **dlouhodobá neúnosnost jejího hospodářského „modelu levné práce“**, tj. snižující se potenciál české pracovní síly, dominantně subdodavatelské postavení české ekonomiky, velmi pomalou sociální a ekonomickou konvergenci k nejvyspělejšímu státům EU počítající se na generace, přetrvávající nízké ocenění produktu a potažmo i práce. ČMKOS dlouhodobě kritizuje absenci strategické národní debaty o změně české ekonomiky pro příští desetiletí i absenci celospolečenského konsenzu na budoucím směřování české ekonomiky.

Cílem ČMKOS je proto otevřít diskusi o změně hospodářské politiky. V první řadě o posouzení šancí České republiky jako středně vyspělé země s dlouhodobou průmyslovou tradicí a minimálními surovinovými zdroji, ve využití nových směrů a možností rozvoje vědy, techniky, digitálních technologií i nových systémů řízení k zásadním změnám struktury české ekonomiky a v konečném důsledku k produkci zboží a služeb s vysokou přidanou hodnotou. Ve zkratce – jde o to posoudit, jaké šance Česká republika na faktické „přeskočení“ jedné vývojové etapy vůbec má.

Jaké jsou tedy její šance dostat se do blízkosti nejvyspělejších zemí EU v dohledném, ještě srozumitelném čase? Jak plně využít tehdy signalizované nastupující technologické změny (označované svého času jako Průmysl 4.0) ke zrychlené restrukturalizaci podobné té, kterou v minulosti úspěšně prošlo Dánsko nebo Finsko?

Jedním ze zásadních dlouhodobých cílů ČMKOS v oblasti hospodářské politiky je **podílet se na zpracování pro prosazení, řízení a koordinaci výše naznačených procesů.** Podílet se společensky konsensuálním řídicím programem – **Národní plán hospodářského růstu.** Základem tohoto programu by pak měla být **„celonárodní dohoda o spolupráci“** hlavních politických stran, sociálních partnerů a převážné části společnosti na nutnosti zásadních ekonomických i společenských změn“.

Je bohužel zřejmé, že současná vláda má od ČMKOS naprosto odlišné paradigma přístupu k ekonomice státu, hospodářské i rozpočtové politice. Problém přetrvávajících deficitů veřejných financí (především státního rozpočtu) není důsledkem nějakého nadměrného čerpání veřejných výdajů na sociální ochranu a transfery. Míra sociální ochrany, měřená např. podílem jednotlivých sektorů sociálních služeb a transferů na HDP, je v evropském kontextu ve skutečnosti velmi střídá.

Problém byl ve skutečnosti vyvolán záměrnou redukcí daňových a pojistných příjmů s jasným cílem, zásadním a v podstatě nevratným způsobem redukovat v České republice veřejné služby a sociální transfery a jejich profitabilní části (především výdaje na důchody a zdravotnictví) privatizovat.²¹

²¹ Snižováním daňových a pojistných plateb se záměrně zmenšuje vliv státu (veřejných výdajů) na financování veřejných služeb a sociálních transferů, a tím se vytváří **prostor pro vstup soukromého kapitálu a privatizaci těchto perspektivně velmi profitabilních oblastí veřejných služeb (zdravotnictví) či sociálních transferů (především důchody).** Je třeba si uvědomit, že skutečná privatizace zdravotního a důchodového pojištění neznamená nějaký převod aktuálních hmotných aktiv. Skutečná privatizace spočívá v tom, že stát „uhne z trhu“.

U ostatních „neprofitabilních“ částí veřejné spotřeby provést redukce výše dávek i celkového objemu výdajů.²²

To se ve skutečnosti skrývá za nejrůznějšími hesly „náprav veřejných financí“, „zastavení zadlužování dalších generací“ apod. Přípravované, či už částečně realizované „nápravy veřejných financí“, nejsou nic jiného než logický důsledek dříve provedených daňových reforem. Bohužel je smutnou zkušeností, že **přímá souvislost mezi vybraným objemem vybraných daní a pojistného a výší poskytovaných veřejných služeb a transferů, není obvykle veřejností dostatečně vnímána**. Stejně není vnímán dostatečně ten fakt, že ty subjekty, které jsou největšími beneficienty snížených daní, většinou nejsou významnými příjemci veřejných služeb a transferů (a naopak).

Tato změna směru hospodářské politiky, zřetelná už na sklonku funkčního období předchozí středolevé vlády, byla zesílena nástupem nové pravicové vlády. **Hospodářská politika této vlády znamená z pohledu hospodářské politiky státu návrat zpět minimálně o jednu dekádu**. Jde o návrat do období tzv. Topolánkových a Nečasových reforem veřejných financí. Do období, kdy vznikl na půdě nejsilnější strany současné koalice programový projekt Modrá šance. **Do období zvratu v procesu mzdové konvergence a uzavření České republiky v pasti chudoby** (tzv. pasti středního příjmu)²³ Do období stále zřetelnějšího **obsahového vyprázdnění sociálního dialogu a přípravy a přijímání klíčových sociálně ekonomických rozhodnutí mimo tento dialog**, především mimo dialog se zástupci zaměstnanců.

Co se týče případných konkrétních opatření, doprovázejících v předchozích kapitolách nastíněný plán nápravy veřejných financí tak považujeme za nutné připravit a realizovat opatření směřující ke zvýšení její efektivity a výkonnosti. I když si ČMKOS v této oblasti v žádném případě nedělá patent na rozum, podle jejího názoru by tento ozdravný plán mohl obsahovat úkoly:

- **podstatně zvýšit podporu technickému školství** – od učňovských škol přes střední technické školy až po vysoké školy
- **podstatně zvýšit podporu výzkumu a vývoji** s cílem zvýšit podíl vývozu technologií v českém exportu a roli českých firem jako finálních – generálních – dodavatelů velkých investičních celků – elektrárny, potravinářské technologie, chemie

Potřeba využívat služby zdravotnictví či být zajištěn ve stáří (důchody) na dostatečné úrovni totiž „ústupem“ státu z trhu nezmizí. To se jen poptávka po jejich zabezpečení přelije do soukromé sféry orientované na zisk a vyžádá si více soukromých peněz. (A to za aktivní podpory vlády – již dnes můžeme slyšet nezištné rady různých představitelů státu občanům, že si ke svému budoucímu důchodu budou muset ještě naspořit zhruba 2 miliony korun).

Část obyvatelstva se na tyto nadstandarty ve zdravotnictví (které se ovšem nebudou příliš lišit od dnešních standardů) či na dostatečné důchody soukromě „dobrovolně“ připojí. Komerční pojišťovny jim samozřejmě rády nabídnou produkty, které jim – samozřejmě na základě komerčních pojistných pravidel a odpovídající režie tato rizika – ovšem jen do určité míry – ošetří. Nízkopříjmové skupiny a v našich podmínkách i středně příjmové skupiny, které budou mít jen velmi omezené nebo žádné zdroje na připojištění tohoto typu. Nelze totiž zapomenout, že ve velkém rozsahu je tento prostor v rodinných rozpočtech (samozřejmě pokud vůbec existuje obsazen např. splátkami dlouhodobých hypoték). Budou se muset smířit s omezeným přístupem k této veřejné službě a s důchody na relativně velmi nízké úrovni. Obdobného „plíživého procesu“ jsme svědky již dnes v oblasti školství.

²² Navíc je nutno si uvědomit, že paralelně s těmito zásadními procesy probíhaly a probíhají zásadní restrukturalizační procesy i uvnitř daňového systému. Zde, přes velmi silně deformovanou strukturu daňového inkasa, dochází k další restrukturalizaci posilující relativní nárůst zdanění u nízko a středně příjmových skupin obyvatelstva a relativní pokles zdanění u zdanění vysokopříjmových fyzických i právnických subjektů a majetkových vlastníků. Je nutno si totiž uvědomit, že probíhají zásadní restrukturalizační procesy uvnitř samotného daňového systému, kdy dochází v dlouhodobé perspektivě k posilování zdanění práce a spotřeby a zeslabování zdanění kapitálu a majetku.

²³ **Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) již před delším časem upozorňovala na riziko, že zemím střední a východní Evropy hrozí uvíznutí v pasti středního příjmu**. EBRD zmíněnou pastí rozumí stav, kdy daná země sice do jisté míry zbohatla (obvykle na úroveň 1-2/3 HDP na hlavu v USA), nicméně vyčerpala své dosavadní konkurenční výhody, obvykle zejména v podobě levné pracovní síly, a nedaří se jí najít jiný růstový model. EBRD upozorňuje, že v mnoha zemích existují dokonce skupiny, které mají zájem na tom, aby se dosažený stav již neměnil. (<https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/ekonomika/v-pasti-stredniho-prijmu>)

- **vytvořit státní fond určený k podpoře patentové ochrany vynálezů** vznikajících v České republice
- **koordinovat rozvoj vědeckotechnických parků a inovačních center** ke zvýšení podílu výzkumu a vývoje
- **zcela změnit dosavadní podporu českého zemědělství** s cílem zvýšit podíl tuzemských potravin na spotřebě na 80–90 %; týká se masa, zeleniny, ovoce, mléka. Otázka soběstačnosti ve výrobě potravin se v příštích letech stává klíčovou pro bezpečnost státu
- **podpořit rozvoj nájemního bydlení** – připravit a zrealizovat výstavbu nejméně 100 tis. bytů v nájemním bydlení se sníženým nájemným
- **rozvinout některé infrastrukturní projekty například:**
- **podpořit dostavbu JETE** s výrazným akcentem na s tím spojené „ofsety“
- **rozvinout vodní dopravu** – dostavět jezy na Labi, které umožní rozvinout levnou dopravu po Labi. Nejde jen o náklady, ale i o turistiku na trase Praha-Drážďany, resp. až do Hamburku,
- je možno **uvažovat i o dalších infrastrukturních projektech** – v první řadě o výstavbě rychlodráhy v linii Praha – Brno s cílovou dobou jízdy 1 hodina a navázat ji na evropskou linii Berlín – Vídeň (zajištění dopravní obslužnosti, rozvoj a údržba dopravní infrastruktury a další) – ovšem při řádné obchodní soutěži, kde se nebude krást
- **vypracovat koncepci podpory komplexního využití dřeva** jako významné domácí suroviny s cílem výrazně zvýšit stupeň jeho zpracování – přidanou hodnotu v české ekonomice (i když po kůrovcové kalamitě bude asi tento dlouhodobý úkol obtížnější
- **podpora malého a středního podnikání** – k tomu přeměnit dosavadní ČMZRB, nebo vytvořit novou banku poskytující reálnou podporu začínajícím podnikatelům a segmentu malých a středních firem
- **podpora cestovního ruchu** – jde zejména o zajištění koordinovaného přístupu (resortu, krajů, obcí) a výrazné zkvalitnění služeb

Uvedené návrhy na opatření jistě nejsou konečné. Nepochybně by bylo možné jejich seznam podstatně rozšířit. **Jejich smysl spatřujeme především v tom, abychom obrátili pozornost ke skutečným problémům reálné ekonomiky a k podstatě současných problémů,** které prožívá.

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

ČMKOS, SP ČR a KZPS k „Vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů“

(tisk č. 488)

Pozměňovací návrh č. 1

poslance / poslankyně / poslanců, a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI TŘETÍ (**Změna horního zákona**), Čl. VI bod 1. se číslovka „1500“ nahrazuje číslovkou „1200 Kč“.

Odůvodnění:

Navrhované navýšení úhrad z vydobytých nerostů o 50 % z 1000 Kč/ha na 1500 Kč/ha by se velmi negativně projevilo ve vztahu k firmám i občanům, jak v navýšení cen energetických surovin, což bude mít vliv na ceny energií, ale též v navýšení cen stavebních a jiných surovin, což povede k navýšení cen materiálů a výrobků ve stavebnictví, sklářství apod.

Při vypořádání připomínek v meziresortním připomínkovém řízení byla dosažena shoda na zvýšení této úhrady na částku 1200 Kč/ha s ohledem na neúnosné další daňové zatížení těžebního sektoru.

Pozměňovací návrh č. 2

poslance / poslankyně / poslanců, a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

ČÁST SEDMÁ (**Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení**) Čl. XI v návrhu zákona se zrušuje.

Dosavadní části osmá až šedesátá pátá se označují jako části sedmá až šedesátá čtvrtá.

Odůvodnění:

Navrhovaná právní úprava:

- dramaticky navyšuje administrativní (byrokratickou) zátěž jak na straně zaměstnavatelů (příhlášky a odhlášky zaměstnanců na DPP, měsíční hlášení o příjmech zaměstnanců na DPP) a zaměstnanců (informační povinnost vůči zaměstnavateli), tak na straně ČSSZ (OSSZ);
- navržený systém je složitý a nepřehledný a zvyšuje nejistotu zaměstnavatele ohledně ceny práce, resp. neumožní zaměstnavatelům efektivně plánovat náklady (není předem zřejmé, zda se zúčtovanými příjmy z DPP bude spojen odvod pojistného); zaměstnavatel, přestože ví, na jaký rozsah práce a za jakou odměnu uzavírá danou DPP, není schopen jakkoliv ovlivnit, zda vznikne pojistný vztah, či nikoliv;
- povede k přesunu velkého množství doposud legálních a zdaněných DPP do šedé ekonomiky, kde stát nedostane ani současných 15 % daně z příjmu, popř. povede k využívání jiných smluvních typů – poznámka smlouva o dílo by většinou představovala příjem dle § 7 ZDP a danění příjmů z nich podle § 10 ZDP (ostatní příjmy), tj. bez odvodů na sociální a zdravotní pojištění, případně přesunu do příjmů dle § 7 ZDP (tím pádem nové možné problémy týkající se švarcsystému);
- dle důvodové zprávy cílí na případy DPP, které nahrazují fakticky řádný pracovní poměr, avšak navrhované řešení znemožní praktické využívání DPP v situacích, ve kterých mají své místo a pro něž byly koncipovány, a kde by dle důvodové zprávy nemělo docházet k jakémukoliv omezování či restrikcí v oblasti dohod;
- přinese časový nesoulad při zpracování mezd – zaměstnavatel se na základě měsíčních hlášení od ČSSZ dozví až se zpožděním, a to případně i několik měsíců zpětně (po zpracování mezd), zda u konkrétní DPP byla založena účast na pojištění, s tím je spojený odvod pojistného; v praxi tak bude docházet ke zpětné opravě mezd (znovu otevření mzdové agendy za dotčený kalendářní měsíc) a vyměřovacím základům pro pojistné; zaměstnancům vznikne povinnost platit pojistné také zpětně, ovšem pro zaměstnavatele už může být neproveditelné sražení pojistného zaměstnanci (zaměstnanec už u zaměstnavatele nemusí pracovat, může být nekontaktní), zaměstnavatelé tak budou mít nedobytné pohledávky za bývalými zaměstnanci, kteří u nich pracovali na DPP a které následně podléhaly odvodům pojistného;

- generuje další náročné řízení o určení plátce pojistného, při kterém se bude dokazovat, zda zaměstnavatel a zaměstnanec vůči sobě navzájem splnili svou informační povinnost, navíc pokud bude určen plátcem pojistného zaměstnanec, zaměstnavatel by mu měl vyplatit i část pojistného za zaměstnavatele, kterou by zaměstnanec měl následně odvést ČSSZ, což v praxi povede k tomu, že žádné pojistné odvedeno zaměstnancem nebude (ani část zaměstnance a ani část zaměstnavatele), nebude tak docházet k dodatečnému výběru pojistného, na které bylo mířeno;
- není adekvátně provázána s předpisy týkajícími se pojistného na veřejné zdravotní pojištění (odvod pojistného na veřejné zdravotní pojištění u DPP je vázána na účast zaměstnance v nemocenském pojištění);
- tvrdě dopadne na zaměstnavatele, kteří potřebují najmout pracovníka skutečně krátkodobě na konkrétní, např. pomocnou práci v jednom dni, potřebují zaplatit lektora nebo přednášejícího na jednorázovou akci atd.;
- od malých zaměstnavatelů nelze vůbec očekávat pravidelné zasílání nulových hlášení, pokud v měsíci nebyl z DPP zúčtován příjem – enormní nárůst administrativní náročnosti;
- v navrhované úpravě není vyřešena oblast dávek v případě, že zaměstnanec pracující na DPP bude následně podléhat pojistnému a byl v daném období nemocen.

Pozměňovací návrh č. 3

poslance / poslankyně / poslanců, a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI DEVÁTÉ (**Změna zákona o dani z nemovitých věcí**), Čl. XIII bod 25 zní:

„25. V § 4 se doplňuje odstavec 7, který zní: „Od státní části daně se osvobozují zemědělské pozemky.““

Dosavadní body 25 až 78 se označují jako body 26 až 79.

Odůvodnění:

Navýšení daně z věcí nemovitých pro kategorii „zemědělské pozemky“ (orná půda, chmelnice, vinice, ovocný sad, trvalý travní porost) by znamenalo především faktické daňové zatížení zemědělských podnikatelů s potenciálem snížení jejich konkurenceschopnosti vůči zemědělcům v jiných členských zemích Evropské unie. Bylo by přímo proti vládnímu prohlášení, které jednoznačně hovoří o podpoře malých a středních zemědělců, a proti snaze vlády po cenově dostupných potravinách.

Bohužel zde se neprojeví to, nakolik hospodaří zemědělec na vlastní nebo pronajaté půdě, jelikož je běžnou praxí, že pachtovné se stanovuje jako tržní nájem plus daň, na kterou pachtýř přispívá plátcí daně, tedy vlastníkoví. Tato praxe vznikla kvůli změně zákona, kdy se plátcem místo uživatele stal vlastník, v praxi však částka daně dál zůstává nákladem uživatele, nikoliv vlastníka. Jakékoliv navýšení daně z věcí nemovitých pro „zemědělské pozemky“ tak ve výsledku znamená další navýšení nákladů pro zemědělské podnikatele.

Navíc navýšení daně ze zemědělské půdy může vést k dalšímu urychlení prodeje zemědělských pozemků hospodařících vlastníků subjektům především s investičním a spekulativním kapitálem, kteří již nyní systematicky tuto půdu nakupují, a dojde tak k další nežádoucí koncentraci vlastnictví půdy včetně nežádoucího přesunu vlastnictví do zahraničních rukou.

Argumentem Ministerstva financí k navýšení daně z věcí nemovitých je nižší úroveň vůči jiným členským státům. To je nicméně informace vytržená z kontextu. Nejen, že nebere v potaz rozdílnou výši zemědělských podpor v těchto členských státech (český zemědělec má např. v současnosti aktuálně nejnižší základní platbu pro stabilizaci příjmů v EU), ale také nediferencuje budovy, stavební parcely a zemědělské pozemky. Příkladem mohou být jiné členské státy EU jako sousední Polsko, které má výrazně nižší daň z nemovitých věcí u zemědělské půdy v návaznosti na zvláštní režim podle úrodnosti daného pozemku, Maďarsko, které daň ze zemědělských pozemků zrušilo, nebo Slovensko, kde je výše daně v kompetenci jednotlivých obcí a mnohdy se výrazně liší i v rámci samotného Slovenska. Bohužel v České republice není zvykem, aby obce možnosti stanovení jiného režimu pro zemědělské pozemky,

které jim zákon stanoví, využívaly. Proto považujeme za nutné, aby alespoň stát alespoň státní částí daně nezvyšoval zatížení zemědělců a tyto pozemky od ní osvobodil.

Zároveň je třeba upozornit, že stát uvaluje na zemědělské podnikatele povinnost vyčleňovat zvyšující se procento zemědělské půdy, na kterém je zakázáno zemědělsky hospodařit, tzv. neprodukční plochy, které ale stále zůstávají zemědělskou půdou a je tedy zcela nesmyslné, takovéto pozemky zatěžovat vyšší daní z nemovitosti, když zemědělec ztrácí možnost na této půdě realizovat nějaký ekonomický příjem.

Pozměňovací návrh č. 4

poslance / poslankyně / poslanců , a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI DESÁTÉ (**Změna zákona o daních z příjmů**) Čl. XV v návrhu zákona se zrušují body 13 a 39.

Dosavadní body č. 14 až 38 se označují jako body 13 až 37, a dosavadní body č. 40 až 89 se označují jako body č. 38 až 87.

Odůvodnění:

Pokud jde o navrhované změny v oblasti daňového režimu příspěvků na stravování, velmi negativně ovlivní potřebu zajistit kvalitní stravování zaměstnanců v průběhu pracovní směny v zájmu vytváření vhodných pracovních podmínek a ochrany a bezpečnosti zdraví při práci při výkonu závislé práce. Současně v rozporu s vládou opakovaně deklarovaným záměrem zjednodušovat právní úpravu a snižovat administrativu pro zaměstnavatele naopak daňové subjekty neúměrně zatíží.

Peněžitý příspěvek na stravování je dnes v praxi využíván namísto svého proklamovaného účelu podpory stravování jako „levnější“ alternativa navýšení mzdy, a poškozují tak jak zaměstnance, kterým rostou mzdy pomaleji, než by tomu bylo v případě, kdyby tato alternativa neexistovala, tak i veřejné rozpočty, které přicházejí o část výběru daní a pojistného na sociální zabezpečení. Protože vládou navrhovaná úprava ještě více ztraktivňuje neúčelový peněžitý příspěvek, který by mohl být poskytován dvakrát u směn nad 11 hodin a rozšiřuje okruh osob, které mohou takový příspěvek pobírat a zároveň navrhuje u tradičních forem příspěvku na stravování odstranit povinnou spoluúčasť zaměstnanců, lze očekávat vzhledem k inflaci a povinnému valorizování stravného, které upravuje zákoník práce, reálně až zdvojnásobení daňových odpočtů do konce roku 2025.

Pozměňovací návrh č. 5

poslance / poslankyně / poslanců, a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI DESÁTÉ (**Změna zákona o daních z příjmů**) Čl. XV v návrhu zákona se zrušují body 14, 15, 45 a 46.

Dosavadní body č. 16 až 44 se označují jako body 14 až 42, a dosavadní body č. 47 až 89 se označují jako body č. 43 až 85.

Odůvodnění:

Navrhuje se ponechat současný platný a účinný právní stav daňového režimu benefitů poskytovaných zaměstnavateli jejich zaměstnancům.

Pokud jde o změny ve zdaňování benefitů, představuje navrhované restriktivní opatření nepřijatelný zásah s negativním dopadem na většinu zaměstnanců v soukromém i veřejném sektoru, který výrazně omezí fungování systému, který je významnou součástí péče o zaměstnance a jejich rozvoj za cenu minimálního, popř. i negativního rozpočtového dopadu. Navrhované opatření se neopírá o žádnou věcnou analýzu jeho dopadů na oblast zaměstnavatelsko-zaměstnaneckých vztahů a nebyl projednán se sociálními partnery.

Přitom benefity zaměřené na podporu volnočasových aktivit zaměstnanců představují důležité a oblíbené nástroje v oblasti odměňování zaměstnanců. Z průzkumů provedených mezi zaměstnavateli, kteří tyto benefity dnes svým zaměstnancům poskytují, přitom vyplývá, že zrušení jejich daňového zvýhodnění přiměje cca 94 % zaměstnavatelů k ukončení jejich poskytování nebo k jejich výraznému omezení, i když cca 86 % zaměstnavatelů považuje benefity zaměřené na podporu volnočasových aktivit zaměstnanců za důležitou součást jejich odměňování.

Pozměňovací návrh č. 6

poslance / poslankyně / poslanců a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI DESÁTÉ, **Změna zákona o daních z příjmů**, Čl. XV, bod 31. zní: „V § 15 se odstavec 8 včetně poznámky pod čarou č. 82a zrušuje.“

Odůvodnění.

Navrhovaná změna spočívající ve zrušení odečtení členských příspěvků členů odborových organizací od základu daně v praxi znamená, že předkladatel se staví proti „*posilování odborových organizací, motivování fyzických osob ke členství v odborových organizacích a zkvalitňování sociálního dialogu v rámci tripartity*“, k němuž Českou republiku zavazuje členství v Evropské unii.

Odůvodnění této změny uvedené v důvodové zprávě: „*navrhuje se zrušení odpočtu od základu daně ve formě zaplacených členských příspěvků odborům, neboť jde o vysoce selektivní výjimku. Mnozí lidé jsou členy různých neziskových organizací - např. výchova a vzdělávání mládeže, sport apod. a žádný odpočet od základu daně uplatnit nemohou. Z pohledu zásad rovnosti a spravedlnosti je obtížné zdůvodnit, proč právě jen tento jeden neziskový subjekt má právo na toto zvýhodnění*“, ukazuje na zásadní neznalost problematiky sociálního dialogu, který je jedním z pilířů evropské integrace a mezinárodních standardů práce uznávaných v rámci OSN, i na nerespektování principu zákazu diskriminace a rovného zacházení ze strany vlády, když v oblasti odvodu členských příspěvků jednu stranu sociálního dialogu, zaměstnavatele a organizace zaměstnavatelů, u daně z příjmů zvýhodňuje proti druhé straně, odborovým organizacím a jejím členům.

Odpočet členských příspěvků členů odborových organizací od základu daně vychází z rezoluce 5. Evropské regionální konference Mezinárodní organizace práce (MOP) a má za cíl daňovou podporu politického dialogu hospodářských partnerů – odborů a zaměstnavatelů; v této dvoustranné daňové podpoře subjektů tripartitního dialogu (odborníky, zaměstnavatelé, vláda) spočívá její systémovost. Daňová výhoda pro členy organizací zaměstnanců (odborů) je ze systémového hlediska obdobná (byť nepoměrně nižší), jako z hlediska výše neomezená daňová úleva, kterou mají u svých příspěvků členové organizací zaměstnavatelů podle § 24 odst. 2 písm. d) bod 4 zákona o daních z příjmů.

Vládou navrhované opatření narušuje rovnost v přístupu státu k organizacím zaměstnavatelů a zaměstnanců, jednostranně posiluje silnější stranu sociálního dialogu (zaměstnavatele) a oslabuje podmínky pro vedení sociálního dialogu, k jejichž zlepšování, včetně posilování kapacit sociálních partnerů zavazuje členské státy EU směrnice o přiměřených minimálních mzdách v EU, kterou je Česká republika povinna implementovat do konce listopadu příštího roku.

Tato směrnice zavazuje členské státy Evropské unie podporovat kolektivní dialog a přijímat opatření, která zvýší pokrytí zaměstnanců kolektivními smlouvami na 80 % a podpoří zvyšování kapacit sociálních partnerů v zájmu dalšího rozvoje kolektivního vyjednávání. Navrhované opatření směřuje zcela opačným

směrem, když zásadně zhoršuje podmínky pro realizaci Ústavním pořádkem ČR garantovaného práva na svobodné sdružování zaměstnanců v odborech, a omezuje tak i možnosti kolektivního vyjednávání a uzavírání kolektivních smluv.

Sociální dialog je ze strany odborů veden nejen za členy odborových organizací, ale za všechny zaměstnance, kteří mají prospěch z kolektivních smluv. Daňový odpočet členských příspěvků představuje jen malé, spíše symbolické „ocenění“ těch, kteří se bez nároku na odměnu účastní sociálního dialogu, zejména ve formě kolektivního vyjednávání.

Tím, že stát u zaměstnanců navrhuje jejich příspěvky odborovým organizacím zdanit, vystupuje proti zaměstnancům, kteří se přitom rozhodující měrou podílejí na tvorbě příjmů veřejných financí. Zásadně tak oslabuje realizaci Ústavním pořádkem ČR garantovaného práva na svobodné sdružování zaměstnanců v odborech a svým nerovným přístupem k sociálním partnerům v oblasti daní omezuje i možnosti kolektivního vyjednávání a uzavírání kolektivních smluv. Činí tak přitom v době, kdy je institucemi Evropské unie připravováno, i za účasti České vlády, doporučení Rady na podporu sociálního dialogu a zapojení zaměstnanců do něj, které jsou klíčovou zásadou Evropského pilíře sociálních práv a nedílnou součástí Portského sociálního závazku z roku 2021.

Pozměňovací návrh č. 7

poslance / poslankyně / poslanců , a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

ČÁST DVACÁTÁ PRVNÍ (**Změna zákona o vysokých školách**), Čl. XXXVI se zrušuje.

Části dvacátá druhá až šedesátá pátá se označují jako části dvacátá první až šedesátá čtvrtá.

Odůvodnění:

Navrhované opatření směřující ke snížení tvorby sociálního fondu vysoké školy o 50 %, tj. z maximálně 2 % na 1 % z ročního objemu nákladů veřejné vysoké školy zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost postrádá smysl, vzhledem k tomu, že pro ně důvodová zpráva neuvádí žádný argument či rozumný důvod.

Podle stávajícího nastavení zákona o vysokých školách je na vůli veřejné vysoké školy, zda bude tvořit sociální fond, a to od 0 % až do výše 2 %, z ročního objemu nákladů veřejné vysoké školy zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost či nikoliv. Procento tvorby sociálního fondu na veřejné vysoké škole se tak pohybuje v tomto rozpětí.

Veřejné vysoké školy nejsou rozpočtové organizace a tudíž, má-li být snížení limitu nástrojem snížení deficitu státního rozpočtu, pak se takový efekt může projevit nejvýše u státních vysokých škol, které jsou v ČR pouze dvě – Univerzita obrany a Policejní akademie, které jako organizační složky státu nebo jejich jednotky mají Fond kulturních a sociálních potřeb, na jehož tvorbu získávají finanční prostředky zřejmě v rámci státního rozpočtu.

V případě veřejné vysoké školy se sociální fond tvoří ve vazbě na vyplacenou mzdu, a to ze všech zdrojů financování, které jeho tvorbu umožňují – včetně zdrojů hospodářských, ale dokonce i z mezd vyplácených ze zdrojů účelových, u kterých poskytovatelé tvorbu sociálního fondu povolili; omezení limitu tvorby sociálního fondu tak na snížení deficitu státního rozpočtu nemá zásadní vliv a povede pouze k bezdůvodnému poškození zaměstnanců vysokých škol (pozn. podíl institucionálního financování v mzdovém balíku veřejných vysokých škol představuje zhruba pouze 60 %, zbylé prostředky představují účelové granty a doplňková činnost) i personální činnosti vysokých škol samotných.

Pokud jde o účelové určení sociálního fondu vysoké školy nejméně z 50 % na nástroje penzijního spoření, je zákonné určení povinnosti takového použití sociálního fondu nepřijatelným zásahem do kompetence veřejných vysokých škol rozhodovat o motivačním využití sociálního fondu s ohledem na své personální potřeby, zejména pak zásahem do svobody volby jednotlivých zaměstnanců, zdali vůbec nějakou formu penzijního spoření chtějí s ohledem na nepřesvědčivé výsledky doplňkového penzijního spoření a neschopnost tohoto systému zajistit doživotní výplatu inflačně indexovaných anuit, které by účelně doplňovaly starobní důchod poskytovaný z důchodového pojištění.

Je třeba vzít v úvahu, že značná část zejména mladších zaměstnanců vědomě a zásadně odmítá jakékoliv formy penzijního spoření z důvodu dlouhodobé fixace vynakládaných finančních prostředků a jejich

inflačního znehodnocení do doby jejich reálné splatnosti, resp. dostupnosti. Poukazují rovněž na stále méně výhodné podmínky inovovaných penzijních produktů doplňkového penzijního spoření v důsledku minulých reforem ve srovnání s dříve uzavřenými smlouvami o penzijním připojištění se státním příspěvkem z hlediska podmínek disponibility, garancí proti znehodnocení penzijních úspor a poskytování státního příspěvku. Do dobrovolného systému se povinné vyčleňování významné části sociálního fondu jen pro úzký okruh účastníků doplňkového důchodového spoření nehodí a omezuje nespravedlivě možnost využití těchto prostředků výhodněji jak z pohledu vysokých škol, tak i jejich zaměstnanců.

Z hlediska péče řádného hospodáře je v důsledku nepříznivé makroekonomické situace, vysoké inflace a významného snížení prosperity a v řadě případů i ztrátovosti některých penzijních fondů, takové zákonné určení z ekonomického hlediska protismyslné. Nebere současně v úvahu ani otázku kompetenční, kdy peníze do sociálního fondu vysoká škola alokuje na základě vlastního rozpočtového rozhodnutí jejích samosprávných orgánů. Nejedná se tedy o prostředky státu, a je proto zcela nepřijatelné stanovovat závazně způsob jejich využití. Jedná se o prostředky určené na mzdy, nikoli o prostředky určené na důchodové pojištění. Pokud stát chce vylepšovat v budoucnu vyplácené starobní důchody, má tak činit formou zvýšení pojistného na sociální pojištění. Sociální fond má sloužit všem zaměstnancům, tedy i těm, kteří se nerozhodnou vstoupit do třetího pilíře důchodového pojištění.

Přechodné ustanovení Čl. XXXVII, které omezuje způsoby užití zůstatku sociálního fondu ke dni účinnosti změny vládního návrhu zákona, je nepřijatelným retroaktivním aktem nakládání s majetkem vysokých škol tvořeným zůstatkem na jejich sociálních fondech, který kromě opětovného hrubého zásahu do finanční autonomie a hospodaření veřejných vysokých škol, zejména zasahuje do v minulosti nastavených benefičních zaměstnaneckých programů na Veřejných vysokých školách, a může tak vést spolu se snížením tvorby sociálního fondu k jejich ekonomické destabilizaci.

Veřejné vysoké školy mají rovněž motivační programy nastaveny na základě kolektivního vyjednávání s odborovými organizacemi na základě dosavadních platných podmínek použití sociálního fondu. Často jsou tyto motivační programy vázány na podmínky naplňování Plánů genderové rovnosti či akčních plánů HR Award. Omezením disponibility sociálního fondu tak může na řadě vysokých škol docházet k zásahům do zajištění implementace těchto plánů a do již uzavřených kolektivních smluv. Současně je nezbytné konstatovat, že případné dodatečné rozdělování větších zůstatků sociálního fondu tak, aby se rozdělilo 50 % dosud vytvořeného fondu, je limitováno daňovou účinností pouze do celkové výše 50.000 Kč příspěvku zaměstnavatele ročně. Proveditelnost takového opatření bez dostatečně dlouhého přechodového období je daňově a ekonomicky velmi problematická, nehledě na nezbytnost prověřit vůbec možnost proveditelnosti a podmínek dodatečných doplatků u různých penzijních fondů.

Pozměňovací návrh č. 8

poslance / poslankyně / poslanců a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

V ČÁSTI DVACÁTÉ ČTVRTÉ (**Změna rozpočtových pravidel**), Čl. XLI, se provádějí tyto změny:

a) v Čl. XLI se body č. 14 až 16 zrušují a dosavadní body č. 17 až 21 se označují jako body č. 14 až 18.

b) v Čl. XLII, se zrušuje označení bodu č. 1 a bod č. 2.

Odůvodnění.

Navrhované opatření směřující ke snížení základního přidělu do fondu kulturních a sociálních potřeb z 2 % na 1 % z ročního objemu platů, nebo mezd případně jejich náhrad a dalších odměn stanovených v § 48 odst. 8 a § 60 rozpočtových pravidel, není nijak věcně odůvodněno a není zřejmé, jaký cíl takové omezení sleduje. V praxi povede s velkou pravděpodobností k tomu, že se celý snížený objem FKSP bude rozdělovat mezi příspěvek na produkty spoření na stáří a příspěvek na stravování, případně půjde pouze na podporu produktů spoření na stáří. Spolu s dalšími navrhovanými změnami včetně zrušení daňové pobídky k poskytování zaměstnaneckých benefitů přijdou rodiny zaměstnanců o další pobídku k aktivnímu trávení volného času a dále se sníží již v současnosti velmi špatná konkurenceschopnost státu na pracovním trhu.

Fond kulturních a sociálních potřeb je určen na krytí širokého spektra kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců, včetně bývalých zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků, na principu solidarity. Stanovení povinnosti použití nejméně 50 % na „příspěvky na produkty spoření na stáří zaměstnanců, které jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob“ plnění tohoto poslání FKSP maří. Je nepřijatelným zásahem do rozhodování zaměstnavatelů o motivačním využití tohoto fondu s ohledem na jejich personální potřeby, a rovněž nepřijatelným zásahem do svobody volby jednotlivých zaměstnanců, zdali vůbec nějakou formu penzijního spoření chtějí s ohledem na nepřesvědčivé výsledky doplňkového penzijního spoření a neschopnost tohoto systému zajistit doživotní výplatu inflačně indexovaných anuit, které by účelně doplňovaly starobní důchod poskytovaný z důchodového pojištění.

Je třeba vzít v úvahu, že značná část zejména mladších zaměstnanců vědomě a zásadně odmítá jakékoliv formy penzijního spoření z důvodu dlouhodobé fixace vynakládaných finančních prostředků a jejich inflačního znehodnocení do doby jejich reálné splatnosti, resp. dostupnosti. Poukazují rovněž na stále méně výhodné podmínky inovovaných penzijních produktů doplňkového penzijního spoření v důsledku minulých reforem ve srovnání s dříve uzavřenými smlouvami o penzijním připojištění se státním příspěvkem z hlediska podmínek disponibility, garancí proti znehodnocení penzijních úspor a poskytování státního příspěvku. Do dobrovolného systému se povinné vyčleňování významné části FKSP

jen pro úzký okruh účastníků doplňkového důchodového spoření nehodí a omezuje nespravedlivě možnost využití těchto prostředků výhodněji jak z pohledu zaměstnavatelů, tak i jejich zaměstnanců.

Z hlediska péče řádného hospodáře je v důsledku nepříznivé makroekonomické situace, vysoké inflace a významného snížení prosperity, a v řadě případů i ztrátovosti některých penzijních fondů, takové zákonné určení z ekonomického hlediska protismyslné.

Pozměňovací návrh č. 9

poslance / poslankyně / poslanců a

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů

(sněmovní tisk č. 488)

ČÁST ČTYŘICÁTÁ ČTVRTÁ (**Změna zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů**), čl. LXXV a LXXVI se zrušuje.

Dosavadní části třicátá sedmá až šedesátá pátá se označují jako části třicátá šestá až šedesátá čtvrtá.

Odůvodnění:

Je nezbytné zachovat osvobození metalurgických a mineralogických procesů a postupů od daně ze zemního plynu a některých dalších plynů (§ 8 odst. 1), daně z pevných paliv (§ 8 odst. 1) a daně z elektřiny (§ 8 odst. 1). Energeticky náročný průmysl využívající výše uvedené postupy, jako je mj. hutnictví či sklářství s dlouhodobou tradicí v naší zemi a vyrábějící klíčové vstupy pro řadu dalších sektorů, se v současnosti potýká s vážnými překážkami. V nejbližších letech musí daný sektor realizovat investice v řádu miliard korun do dekarbonizace a bude bojovat o udržení své konkurenceschopnosti na světových trzích. Jejich pozici již nyní sráží v globálním porovnání výrazně dražší energie a další bod konsolidačního balíčku – zrušení osvobození metalurgických procesů od energetických daní se zanedbatelným rozpočtovým dopadem v řádu vyšších stovek milionů korun – jim v aktuální situaci rozhodně nepomůže.

Osvobození z tzv. energetických daní pro výše uvedené procesy vychází z evropské směrnice, která vylučuje energetické produkty „s dvojitým použitím“ a elektrickou energii používanou „zejména pro účely chemické redukce a v elektrolytických a metalurgických procesech“. Směrnice nyní prochází revizí, ale výjimka pro duální použití v ní zůstává. Zrušení osvobození by pro české firmy znamenalo výrazné náklady. Není znám žádný jiný členský stát, který by osvobození zrušil, takže by to české firmy uvedlo do výrazné konkurenční nevýhody vůči výrobcům z jiných členských států a zmíněná odvětví by touto změnou byla disproporčně zasažena v již tak složité době. Jejich pozice by tak byla dále zhoršena i v rámci zemí EU.